

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra tělesné výchovy

VII. všesokolský slet v roce 1920

7th National Sokol's Physical Exercise Festival 1920

Bakalářská práce

Autor:	Jaromír Látal
Obor:	Vychovatelství
Typ studia:	Kombinované studium
Vedoucí práce:	PhDr. PaedDr. Ladislav Kašpar, Ph.D.

Bibliografická identifikace

Jméno a příjmení autora: Jaromír Látal

Název bakalářské práce: VII. všesokolský slet v roce 1920

Pracoviště: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: PhDr. PaedDr. Ladislav Kašpar, Ph.D.

Rok obhajoby bakalářské práce: 2012

Abstrakt: Bakalářská práce se zabývá rozbořem a charakteristikou VII. všesokolského sletu v roce 1920

Klíčová slova: sokol, jednota, župa, slet, Praha, průvod, sestava

Souhlasím s půjčováním závěrečné písemné práce v rámci knihovních služeb.

Bibliographical identification

Author's first name and surname: Jaromír Látal

Title of the thesis: 7th National Sokol's Physical Exercise Festival 1920

Department: Charles University in Prague, Faculty of Education

Supervisor: PhDr. PaedDr. Ladislav Kašpar, Ph.D.

The year of presentation: 2012

Abstract: The topic of my (this) bachelor's thesis is a description and analysis of the 7th Nationale Sokol's Physical Exercise Festival 1920.

Keywords: Sokol, union, region, Sokol festival, Prag, parade, exercises

I agree the thesis paper to be lent within the library service.

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně pod dohledem PhDr. PaedDr. Ladislava Kašpara, Ph.D. Literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze dne

Poděkování

Úvodem bych chtěl poděkovat všem, kteří mi pomáhali a vyšli vstříc při zjišťování informací v archivech a knihovnách. Dále bych chtěl poděkovat PhDr. PaedDr. Ladislavu Kašparovi, Ph.D. za odborné a trpělivé vedení mé bakalářské práce. V neposlední řadě bych chtěl poděkovat své rodině, která mi byla při zpracování mé bakalářské práce velkou oporou.

Obsah

Úvod	10
1. Prameny a literatura.....	12
1.1 Archivní prameny.....	12
1.2 Tištěné prameny.....	12
1.3 Odborná literatura.....	13
2. Vznik a vývoj Sokolského hnutí.....	14
3. Přípravy VII. všesokolského sletu.....	27
3.1 Sletišť.....	28
3.2 Předsetové slavnosti.....	34
4. Vlastní slet.....	35
4.1 5. června.....	36
4.2 6. června.....	39
4.3 12. června.....	40
4.4 13. června.....	41
4.5 19. června.....	43
4.6 20. června.....	46
4.7 21. června.....	48
4.8 25. června.....	51
4.9 26. června.....	55
4.10 27. června.....	56
4.11 28. června.....	59
4.12 29. června.....	64
4.13 30. června.....	69
5. Po sletu.....	76
6. Doslov.....	77
7. Závěr.....	78
8. Seznam pramenů a literatury.....	79
9. Seznam příloh.....	81

Název:

VII. všesokolský slet v roce 1920

Anotace:

Tato bakalářská práce představuje a přibližuje činnost Československé obce sokolské při přípravách a průběhu VII. Všesokolského sletu v roce 1920 v Praze. Jejím cílem je hlavně zachytit události při přípravě sletu, jeho průběhu a události, které se udály po jeho skončení. Náplní práce je zachytit sletové dny, nejen po stránce tělovýchovné, ale i politické a kulturní.

Práce pojmenovaná VII. Všesokolský slet v roce 1920 v Praze, byla napsána především na základě studia dochovaných pramenů a odborné literatury vztahující se k danému tématu. Mnoho informací jsem získal v Národním archivu v Praze, kde se nachází fond „Československé obce sokolské“. Z literatury jsem se nejvíce opíral o knihu Památník VII. všesokolského sletu v Praze 1920, která zaznamenala nejvíc informací o sletu.

Title:

7th National Sokol's Festival 1920

Abstract:

This Bachelor Thesis introduce and describe the preparatory effort of the Czechoslovakian Sokol Union for the 7th National Sokol's Festival 1920 in Prague and the festival itself. The goal of the thesis is to present and describe the situation and events before, during and after the festival. Objectives are sporting events but also the political and cultural point of view.

The Bachelor Thesis called „The 7th National Sokol's Festival 1920 in Prague“ was written especially on the historical documents and expert literature basis. I gained a lot of information in the National Archive in Prague. There is a Czechoslovakian Sokol Union fund. The documentary book called „Památník VII. všesokolského sletu v Praze 1920“ provides the most valuable information about the festival and it was the main source for my writing.

Úvod

Cílem této práce je představit a přiblížit činnost Československé obce sokolské¹ při přípravách a průběhu VII. Vsesokolského sletu v roce 1920 v Praze.

Tento slet byl prvním sletem v samostatné republice, ve svobodné vlasti. Jeho uskutečnění tak krátce po ukončení první světové války bylo odvážným činem. Nejen že byl v poválečné republice nedostatek potravin a špatně fungující doprava, ale i obecné poměry byly velmi neutěšené. Oslabená byla také měna a v zemi byl znát poválečný sociální a mravní rozklad. Sokolstvo však spoléhalo na svou práci a obětavost a na převahu dobrých lidí v národě. A neklamalo se. Díky nesmírné obětavosti organizátorů a hlavně cvičenců se podařilo slet uskutečnit. Přispěli k tomu i bratři z Ameriky, kteří pomohli uskutečnit půjčku v Americe hodnotě 50 000 dolarů, ale i venkov, který pomohl zásobit Prahu potravinami. Sletové dny probíhaly po celý červen. Na sletu vystoupilo přes 100 tisíc cvičenců. Na tomto sletu bylo mnoho věcí poprvé. Poprvé zde vystoupilo samostatně žactvo obecných, měšťanských a středních škol se svými učiteli jako mládež. Poprvé se uskutečnil první samostatný slet dorostu, který měl také svůj průvod. Další novinkou bylo, že z náčelnického můstku poprvé samostatně řídila veškerá cvičení žen zvolená náčelnice Č. O. S., kterou zvolil výbor po říjnovém převratu, na své první valné hromadě v únoru roku 1919. Poprvé na sletu vystoupila i nová Československá armáda. Na tomto sletu nastoupili i bývalí uherští Slováci, kteří nesměli až do roku 1918 zakládat sokolské jednoty. Spojení Slovenska s českými zeměmi v Československou republiku umožnilo splnění dávného snu slovenských vlastenců, aby i na Slovensko se rozprostřela sokolská křídla. Proto se Česká obec sokolská mohla přejmenovat na Československou obec sokolskou.

A další poprvé, na VII. všesokolském sletu byla vztyčena a zavlála na sletišti prezidentova vlajka.

Tento slet byl sletem Československým, účast zahraničních hostů nebyla vzhledem k poválečným hospodářským a dopravním poměrům početně tak veliká, jako při VI. všesokolském sletu. Byly zde ale i překážky politické. Spor československo-polský o Těšínsko znemožnil účast Poláků, ruská revoluce přetrhala na čas řádný styk s ruským a ukrajinským národem, který mohla zastupovat na sletu zatím jen ruská a ukrajinská

¹ Dále jen Č. O. S.

emigrace. Bulhaři, jako bývalí spojenci Rakousko-Uherska nebyli ještě vítáni. Zbyli vždy věrní Jihoslované, kteří vyslali jednak větší počet zástupců Sokolstva, tak i 150 člennou národní delegaci.

Poprvé se sletu účastnili zástupci nejmenšího slovanského národa, Lužických Srbů, vedeni básníkem Janem Skálou, srdečně byli přijati sokolové z Belgie a Švédska, kteří vyslali 30 gymnastů a 20 gymnastek.

Přítomni byly i Angličané. Věrnost zachovali i američtí Češi a Slováci, jejíž výprava čítala 650 osob. Ve větším počtu a vynikajícími osobnostmi byli zastoupeni Francouzi a Angličané.

Hlavním tématem VII. sokolského sletu byla oslava státní samostatnosti a oslava slovanství, kterou znázorňovala sletová scéna - stavbu sochy Svobody.

1. Prameny a literatura

1.1 Archivní prameny

V Národním archivu v Praze se nacházejí archivní prameny k dějinám Československé obce Sokolské a k VII. všesokolskému sletu. Zejména jde o fond „Československá obec sokolská“. Na základě převzatých dokumentů z bývalého sokolského archivu v ústředí Č. O. S. – Tyršova domu, byl tento fond zpracován počátkem sedmdesátých let dvacátého století. Poté byla činnost Č. O. S. na počátku roku 1952 zakázána komunistickým režimem.

Struktura fondu koresponduje s organizační strukturou Č. O. S., proto vnitřní tematické dělení fondu odpovídá agendám jednotlivým odborům a součástí Č. O. S. (předsednictvo, výkonný výbor, finanční odbor, vzdělávací odbor, pořadatelský odbor atd.)

Ve fondu se nacházejí souhrnné informace k založení organizace, k jednotlivým všesokolským sletům, ke společenské situaci k prvorepublikovému období z pohledu Č. O. S. a jejího členstva a korespondence k přípravám VII. všesokolského sletu.

1.2 Tištěné prameny

Důležitým pramenem k poznání společenské i politické situace v době konání VII. všesokolského sletu jsou dobové dokumenty. Patří mezi ně dobový tisk (např. České Slovo, Národní Politika, Nový Čas, Svornost, Práva Lidu, Pražské noviny atd.)

Zvláštní místo zaujímají tiskoviny vydávané samotnou Č. O. S. (časopis Sokolský věstník, Sokol, Sokolice), přičemž největší informační hodnotu ke konání sletu má Památník VII. všesokolského sletu v Praze 1920, který je prakticky přesnou kronikou předletového i sletového dění. K tištěným pramenům patří také propagační letáky, informační brožury a tiskoviny vydané u příležitosti konání VII. všesokolského sletu.

1.3 Odborná literatura

Literatura, která se zabývá sokolským hnutím, se dělí na dva druhy. První, je nekritická, často je její autor Sokol a nabízí náhled na to, jak sokolové nahlíželi sami na sebe. Zejména jde o příspěvky do Památníku, který byl vydáván po každém sletu. Do této skupiny také patří kniha Zlaty Kozákové - Sokolské slety 1882-1948.

Druhá skupina se k sokolským dějinám staví z hlediska nezúčastněného badatele a důvěryhodnost vzbuzuje tím, že staví na studiu archivních dokumentů. Do této skupiny patří kniha Jana Novotného Sokol v životě národa, Sokol v české společnosti Marka Waice či Sokol: malé dějiny velké myšlenky od Jana Waldaufa a Sokolské slety, nebo Sokolstvo, jeho myšlenka, organisace a vývoj od Věnceslava Havlíčka.

O tělovýchovném spolku Sokol, o jeho bohaté historii, bylo napsáno mnoho knih, studií a prací.

2. Vznik a vývoj Sokolského hnutí

Dnes už zobecněný požadavek tělesné výchovy a uznání jejího vlivu na mravní i duševní stránku lidské bytosti není v kulturních dějinách českého národa novinkou. Už před třemi sty lety to pochopil veliký učenec Jan Amos Komenský, „učitel národů“. Zařadil ji pod jménem „hry“ do svého plánu pansofické školy, kde napsal:

*„jakožto těla i ducha pohybování, které mládeži nižádným způsobem zbraňováno, ano spíše vyhledáváno a vymáháno, avšak opatrně řízeno býti má, aby podnikáno bylo beze škody a s prospěchem“.*²

Teprve za dvě stě let se narodil v Čechách muž, který podobně jako Komenský přemýšlel o výchově nového člověka a uvažoval o použití tělesné výchovy k tomuto účelu. Tímto mužem byl dr. Miroslav Tyrš.³

V Praze nebylo do šedesátých let předminulého století tělovýchovných spolků ani českých, ani německých. Kdo chtěl, cvičil v soukromých ústavech pražských Schmidtově nebo Malypetrově. V Malypetrově ústavě, který byl v Praze 2, v Panské ulici, cvičil v r. 1861 jako cvičitel i dr. Miroslav Tyrš, který se se svými přáteli rozhodl založit český tělocvičný spolek.⁴

Česká obec sokolská

První česká tělovýchovná organizace „Tělocvičná jednota pražská“, byla založena 16. února 1862. Zrodila se uprostřed obnoveného politického ruchu konstitučního života v rakouské monarchii.⁵ Ustavující valná hromada, která byla svolána do Malypetrova ústavu v Panské ulici se sešla v počtu 75 členů. Na této schůzi byl starostou zvolen Jindřich Fügner, místostarostou (později náčelníkem) Miroslav Tyrš, členy výboru se stali Rudolf Thurn-Taxis, Rudolf Skuherský, Emanuel Tonner, Karel Steffek, František Písařovic, MUDr. Eduard Grégr, JUDr. Julius Grégr, Jan Kryšpín, Ferdinand Fingerhut (Náprstek), a JUDr. Tomáš Černý.

² HAVLÍČEK, V., *Sokolstvo, jeho myšlenka, organizace a vývoj*, Praha, 1948, nakladatelství Československé obce sokolské, s. 7.

³ Tamtéž, s. 8.

⁴ FIKAR, A., *O Sokole a sokolství*, Praha, 1947, nakladatelství Československé obce sokolské, s. 25.

⁵ Dolanský a spol., *Sto deset let Sokola*, Praha, 1973, Olympia, s. 12.

U zrodu pozdějšího Sokola stáli přední představitelé české politiky a kultury: bratři Eduard a Julius Grégrové (dr. Julius Grégr podával 17. prosince roku 1861 návrh stanov Tělocvičné jednoty pražské na policejní ředitelství), Josef Mánes, Jan Neruda, J. E. Purkyně, Karolina Světlá a další. Sokol by nevznikl bez velké finanční podpory Jindřicha Fügnera, který byl až do své smrti starostou Sokola.

Název „Sokol“ dal spolku pedagog Emanuel Tonner, Fügner navrhl tykání a oslovení „bratře“ a „sestro“, Mánes navrhl kroj (garibaldiovská červená košile z Fügnerova podnětu), Josef Barák navrhl pozdrav „Nazdar!“ a Tyrš byl tvůrcem sokolských zásad: síla a mužnost, činnost a vytrvalost, láska k volnosti a vlasti, dobrovolná práce a kázeň, vzájemný bratrský vztah členů. Miroslav Tyrš je také autorem Základů tělocviku (dokončil Vilém Kurz) a hesla organizace: "Tužme se!". V roce 1862 vznikla názvoslovná komise, jejímž členem byl i slavný básník, spisovatel a archivář Karel Jaromír Erben. Komise přijala Tyršův návrh českých názvů, který platí dodnes a nemá ve světě obdoby. První sokolovna byla vybudována podle návrhu Vojtěcha Ignáce Ullmanna (1863–1964) v Sokolské ulici č. p. 1437, zásluhou Jindřicha Fügnera, který budovu tělocvičny postavil na svoje náklady a tím se finančně téměř zruinoval. Stavba budovy tělocvičny započala 3. července 1863 a poprvé se v sokolovně cvičilo již 9. prosince téhož roku. Budovu tělocvičny odkázal Jindřich Fügner Sokolu.

Rozšíření Sokola na venkov však narazilo zpočátku na byrokratické zákony Rakouska. Rozšíření bylo umožněno až novým spolkovým a shromažďovacím zákonem z roku 1867.⁶

K Sokolu patřil i Tělocvičný spolek paní a dívek pražských. Spolek vznikl v listopadu roku 1869 a vzbudil ve většině tehdejší společnosti pohoršení, i když cvičitelkami byly ženy a v předsednictvu zasedaly dámy z uznávaných pražských společenských kruhů. Přesto se objevily námitky, že je tělocvik pro dívky nevhodný, škodí ženskému organismu a je nebezpečný pro budoucí mateřství. Prý připraví dívky o půvab, stanou se z nich mužatky a podobně. Tato vlna odporu způsobila, že se členství v předsednictvu vzdala manželka Bedřicha Smetany, Betty Smetanová.

⁶ www.wikipedia.cz, 6. 11. 2011.

Ostatní ženy se naštěstí odradit nenechaly. Pod heslem „Volnost a zušlechtění“ pokračovaly v prosazování tělesných cvičení žen.⁷

První starostkou se stala spisovatelka Žofie Podlipská⁸, první náčelnicí, cvičitelkou a propagátorkou ženského tělocviku Klemeňa Hanušová⁹, spolupracovnice M. Tyrše, a jednou z prvních cvičitelek byla i Renáta Tyršová, rozená Fügnerová, manželka M. Tyrše a dcera Jindřicha Fügnera, spoluzakladatele Sokola.¹⁰

Sokol byl od počátku organizací založenou na demokratických principech občanské svobody, rovnosti a výchově k vlastenectví. Od svého vzniku v roce 1862 stál vždy v popředí boje za národní emancipaci a osvobození. Vedle tělovýchovy se rovněž programově věnoval i činnosti kulturně – společenské.¹¹ Nebyly ani opomenuty záležitosti jako zábava, zpěv, hudba, maškary – šibřinky.¹²

V důsledku Prusko-rakouské války 1866 se představitelé Sokola rozhodli dát větší důraz na branný výcvik členstva.¹³

Sokol se vedle těchto činností angažoval ve velké míře i v politice. Přímo manifestačně si vytyčoval politické poslání, přípravu k boji za svobodu národa. O politickém zaměření sokolské tělovýchovy svědčila od počátku i základní hesla a sokolské písně. Doktor Julius Grégr, vedle Tyršovy výzvy „Tužme se“, navrhoval výrazně politický apel: „Silou ke svobodě!“

⁷ SKARLANTOVÁ, J., *Lví silou, vzletem sokolím*, časopis Naše rodina, ročník 35, číslo 12.

⁸ Sofie Podlipská, uváděna též jako Žofie, rozená Rottová, (15. května 1833 Praha – 17. prosince 1897 Praha)

byla česká spisovatelka a překladatelka, sestra Karoliny Světlé a tchýně Jaroslava Vrchlického.

⁹ HANUŠOVÁ Klemeňa, učitelka tělocviku a odborná spisov. (*1845 ve Lvově). Cvičila se v mládí v ústavě Malýpetrově v Praze a ústavu Tyršově. Když r. 1869 zřízen byl tělocvičný spolek paní a dívek pražských, převzala technické řízení spolku, mimo to řídila opakovací běhy tělocvičné pro učitelky, vyučování dívek obecných škol novoměstských, r. 1877 převzala vyučování tělocviku na ústavě ku vzdělání učitelek u sv. Anny v Praze, 1885 zařídila cvičení orthopaedická pro dívky, 1887 cvičení útlých dítek a 1889 zavedla hry na volném vzduchu. Hanušová: zasáhla vydatně i v jiné obory veřejného

působení českých žen ve spolcích a podnicích národních.

(<http://leccos.com/index.php/clanky/hanusova-klemena>)

¹⁰ http://www.sokollomnice.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=248&Itemid=45, 15. 2. 2012.

¹¹ Armádní muzeum Žižkov – stálá expozice, vznik republiky, r. 2011.

¹² http://www.sokolpankrac.cz/?p=p_15&sName=Z-historie-sokolskeho-hnuti.

¹³ Armádní muzeum Žižkov – stálá expozice, vznik republiky, r. 2011.

Obě tato hesla popularizovala i známá „Píseň Sokolů“ – „Hej sokolíci, mužně vpřed!“ z roku 1863, v jejíž poslední sloce se říkalo:

Ba, tužme, tužme, tužme se!
Jen vlastní síla povznese.
Jen Svornou Silou k Svobodě,
Vždyť na nás národ patří!

Rozvíjející se Sokol měl ve svém programu cvičení protná a na nářadí, vzpírání břemen, zápas, šerm, plavání, veslování, bruslení, lehkou atletiku, organizované výlety za poznáním, přírodních krás, kulturních památek a k šíření sokolských ideálů. Vše bylo prosyceno vlasteneckým uvědoměním a antickým vzorem vyváženého jedince podle Tyršova a Fügnerova programu.¹⁴

¹⁴ Dolanský a spol., *Sto deset let Sokola*, Praha, 1973, Olympia, s. 12.

Miroslav Tyrš

Narodil se 17. 9. 1832 v Děčíně jako syn německého vrchnostenského lékaře. Již v dětství ztratil oba rodiče a byl vychován u příbuzných v české vlastenecké rodině u Mladé Boleslavi. Vystudoval gymnázium v Praze a poté filozofickou fakultu – přírodní vědy, filozofii a estetiku. Z ekonomických důvodů pracoval během studia jako vychovatel v bohaté rodině. V roce 1860 byl promován na doktora filozofie, po ukončení studia se stal cvičitelem v soukromém tělocvičném ústavu v Praze. Miroslav Tyrš byl v dětství slabý a byl mu proto doporučen tělocvik. Našel tak v tělesném cvičení a péči o tělesné a duševní zdraví smysl života.

V roce 1862 založil v Praze tělocvičný spolek Tělocvičná jednota Pražská, u jejíhož zrodu stáli J. Mánes, J. Neruda, J. E. Purkyně, K. Světlá i jiné významné osobnosti. Tyrš zde byl domovním správcem a později náčelníkem. Později dostal spolek název Sokol na návrh pedagoga Emanuela Tonnera. Tyrš poté začal zakládat podobné jednoty i na venkově. V roce 1863 již u nás bylo asi 20 tělocvičných jednot s přibližně 2000 členy. Tyrš vypracoval českou tělocvičnou soustavu i metody, přičemž využil své velké znalosti fyziologie, filozofie i estetiky. Vytvořil a propagoval v jednotách nejvyšší morální zásady – vytrvalost, kázeň, kolektivismus, lásku k vlasti, k práci. Hlavní důraz kladl na výchovu mládeže. V roce 1871 začal vydávat časopis Sokol. Pořádal veřejná vystoupení a výlety za účelem podpory národního vědomí. Roku 1882 se v Praze na Střeleckém ostrově konal první všesokolský slet, který Tyrš řídil. Miroslav Tyrš se také věnoval výtvarnému umění a estetice – tyto obory přednášel na vysoké škole. Miloval antické umění, hodně cestoval a usiloval o popularizaci umění. V několika časopisech také publikoval kritické statě. V roce 1868 byl zvolen poslancem do českého sněmu, v roce 1873 se stal členem říšské rady. Funkci se pak vzdal z časových důvodů. V roce 1872 se oženil s dcerou svého přítele Fügnera. V roce 1881 byl jmenován docentem na české technice a v roce 1882 mimořádným profesorem na české univerzitě. Nesmírně náročná činnost v mnoha odvětvích lidské činnosti měla ale dopad na jeho zdraví – objevila se u něj nervová choroba z přepracování. Prof. PhDr. Miroslav Tyrš, zemřel tragicky v Tyrolských Alpách 8. 8. 1884. Byl nalezen mrtev v jedné horské říčce. Je pohřben na Olšanských hřbitovech.¹⁵

¹⁵ www.quido.cz/osobnosti/tyrs.htm, 6. 11. 2011

Jindřich Fügner

Je nerozlučně spjat se založením Sokola. Narodil se v Praze v roce 1822 v rodině obchodníka s látkami a byl také určen pro obchodní dráhu. České vlastenectví, jímž byla prodchnuta Fügnerova rodina, mělo naň hluboký vliv. Studoval gymnázium, v páté třídě však musel pro své svobodomyšlné jednání ústav opustit a věnoval se obchodu. Svůj hospodářský a kulturní obzor si rozšířil cestami do Francie, Německa, Belgie, Itálie a Anglie.

V roce 1849 si otevřel samostatný obchod, avšak práce v něm ho neuspokojovala, více se věnoval svým kulturním a sportovním zájmům, pokračoval v sebevzdělávání. Vlastnil bohatou knihovnu ze všech vědních oborů, hrál na varhany a klavír. S pomocí domácího učitele si doplňoval vědomosti z matematiky, filozofie a historie. Nezapomínal ani na kulturu těla: bruslil, jezdil na koni, měl plachetnici. Při všem blahobytu a zdárném podnikání žil velmi skromně a tiše. V roce 1853 se oženil a po roce se manželům Fügnerovým narodila dcerka Renáta. Několik let byl jejím domácím učitelem Tyrš, který se pak v roce 1873 se svou žačkou oženil. Ta jej pak přežila o více než padesát let. Padesátá léta měla vliv na upevnění Fügnerova vlasteneckého cítění. Bachův absolutismus, osud Karla Havlíčka Borovského, studium českých dějin a příklady antických hrdinů, to vše vedlo Jindřicha Fügnera ke sblížení s Tyršem. Při šťastném osudovém setkání obou mužů v křivoklátské přírodě došlo k názorové shodě a posléze k uskutečnění velkolepé sokolské myšlenky.

Po zrušení obchodu se Fügner stal prvním našim uznávaným odborníkem v pojišťovnictví. Ve funkci prvního starosty Sokola se zapsal do dějin jako výborný organizátor, nezištný, štědrý anonymní podporovatel hospodářských zájmů Sokola a ryzí demokrat. Bez jeho hmotné podpory by Sokol nepřekonal svá první léta. Bezpříkladná skromnost, pracovitost, čestné a vždy přátelské vystupování, hospodářský a kulturní rozhled, to byly hlavní rysy jeho osobnosti. Nedočkal se plného rozvoje Sokola, v roce 1865 ve svých 43 letech zemřel.¹⁶

¹⁶ www.sokol-strasnice.cz/index.asp?menu=800 , 6. 11. 2011

Historie sletů

Sokolské slety jsou jedinečným jevem v historii tělovýchovy a celého národa. Jejich cílem nabyla jen podívaná, ale byly vždy završením soustavné činnosti v jednotách a přehlídkou šíře sokolské výchovy. Staly se pro celý národ slavností, která zvyšovala prestiž republiky i za hranicemi. Účast cvičenců i diváků na sletech postupně rostla a ovzduší družného bratrství stmelovalo mládež i dospělé ze všech koutů naší země. Sokolský slet je historický jev, který nás proslavil po celém světě.¹⁷

Ve světě neexistuje sportovní událost, která by měla delší tradici než sokolský slet. Vždyť i novodobé olympijské hry jsou o čtrnáct let mladší. Pro Sokoly byl slet přehlídkou aktivit, jímž se pravidelně věnovali po šest let mezi slety a to nejen ve všestrannosti, na sletu reprezentované především hromadnými skladbami, ale také při soutěžích v jednotlivých sportech, které se počítají v Sokole na desítky.

Sokolské slety mohou připadat, že jsou svým scénářem stejné, nebo podobné: hromadná vystoupení cvičenců, další doprovodné sportovní a kulturní akce. Ohlédneme-li, že i hromadná tělocvičná vystoupení se slety vyvíjejí v pohybu, doprovodné hudbě i v náročnosti, je třeba vidět, že každá skladba má svou myšlenku, která vyjadřuje či odráží aktuální postoje k dění ve společnosti i ve světě. Proto je každý slet jiný.¹⁸

¹⁷ KOZÁKOVÁ, Z., *Praha pohyb sokol*, Praha, 1998, nakladatelství česká obec sokolská v Praze.

¹⁸ <http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=txt&id=8330>, 11. 2. 2012

I. sokolský slet

Konal se v červnu v roce 1882 na Střeleckém ostrově, za účasti cvičenců a činovníků ze 76 jednot Čech a Moravy, ale také z Lublaně, Záhřebu a z USA. Ve slavnostním průvodu prošlo vyzdobenou Prahou 1600 sokolů v kroji. Hromadné cvičení předvedlo na Střeleckém ostrově 700 jednotně oblečených cvičenců, kterým velel z náčelnického můstku sám dr. Tyrš. Na vysoké úrovni pak vystoupilo 40 družstev na nářadí, svezené sem z pražských sokoloven a škol. Večer se konaly besedy a veselice. Ohlas prvního velkého vystoupení sokolstva byl mimořádný.

II. všesokolský slet

Tento slet se konal v roce 1891 ve dnech jubilejní výstavy, na které měl Sokol též svou expozici. Koncem června vystoupilo během tří dní v Královské oboře (Stromovka) 2310 sokolů ze 210 jednot ve společných cvičeních (již s hudebním doprovodem) a 65 družstev v gymnastických závodech. Průvodu Prahou se zúčastnilo již 5530 sokolů v kroji. Přítomné byly též delegace z Ameriky, Chorvatska, Polska, Slovinska a Francie.

III. všesokolský slet

Byl uskutečněn v roce 1895, kdy se konala v Praze Národopisná výstava. Na té měl sokol také svůj stánek, kde vystavoval m. j. vzorové zařízení tělocvičny. Na slet přijely výpravy cvičenců z Chorvatska, Slovinska, Polska, Francie a Ameriky. Poprvé se cvičilo na letenské pláni. Ve dvou hlavních dnech vystoupilo kromě 4287 mužů z 346 jednot poprvé i 715 dorostenců s tyčemi a sokolská jízda na koních. Na nářadí pak soutěžilo 439 družstev. V průvodu prošlo Prahou 7533 domácích sokolů a 1400 zahraničních hostů z Ameriky, Chorvatska, Slovinska a Francie. Poprvé se zúčastnilo poselstvo Slováků z Uher.

IV. všesokolský slet

Konal se roku 1901 na letenské pláni. Tam vystoupilo během hlavních tří sletových dnů již 6700 mužů, 2000 dorostenců a poprvé v historii i 870 žen. Kromě toho i sokolská jízda. Všichni cvičili s hudebním doprovodem. Gymnastických závodů se zúčastnilo 734 družstev. Soutěžili též sokolové z Vídně, Francie, Polska a Slovinska.

Průvodu se zúčastnilo 11000 krojovaných sokolů. Konala se též sokolská výstava, pro kterou plakát vytvořil Mikoláš Aleš. Kromě hostů z Ameriky se zúčastnili Belgičané, Bulhaři, Černohorci, Dánové, Francouzi, Chorvati, Maďaři, Poláci, Slovinci, Srbové a Rusové.

V. všesokolský slet

Tento slet konaný v roce 1907 je považován za první „velký slet“. Program byl rozložen na čtyři červnové neděle. Kromě 7600 mužů cvičilo též 2400 žen a 2800 žáků a dorostenců. Poprvé byla provedena sletová scéna – nazvaná šachy. Znázorňovala vítězství Žižky nad Zikmundem v roce 1422. Průvodu Prahou se zúčastnilo 12500 krojovaných sokolů a 115 jezdců na koních. Uskutečnily se obecné sokolské závody a poprvé též přebory Evropské gymnastické federace, ze kterých si sokolové odnesli prvenství. Těchto přeborů se účastnilo 1200 závodníků. Přijely výpravy ze slovanských států, ale i z Francie, Ameriky a některých velkých evropských měst. V roce 1907 byl zaveden sokolský odznak „Na Stráž“.

VI. všesokolský slet

V roce 1912 byl uspořádán k 50. výročí založení Sokola a také jako „Slet slovanského sokolstva“. Konal se ještě na letenské pláni před 70000 diváky. Sletové dny probíhaly po celý červen. Nejdříve vystoupilo sokolské a školní žactvo. Na dnech dorostu se zúčastnilo 8000 cvičenců. Na hlavních dnech cvičilo 11000 mužů a 5600 žen. O přebornické tituly soutěžilo více než 2000 cvičenců. Na tribunách se vystřídalo 170000 diváků. V průvodu prošlo Prahou přes 22000 sokolů. Vyvrcholením sletových dnů se stala scéna s názvem „Marathón“ s 1500 účastníky. Byl to hold helénské kultuře a znázornění boje malého národa za svébytnost. Sletu se zúčastnili sokolové z Ameriky, několik set uherských Slováků, Angličané, Belgičané, Bulhaři, Dalmatinci, Francouzi, Chorvati, Makedonci, Rusové, Poláci, Slovinci, Srbové a Ukrajinci.¹⁹

¹⁹ WALDAUF, J., *Sokol, malé dějiny velké myšlenky*, Luhačovice, 2007, nakladatelství atelier IM Luhačovice, s. 31 – 35.

Sokolstvo v 1. světové válce a vznik Československa

Po jistém počátečním tápání, kdy kvůli uzavření rakouského parlamentu ztratila česká politika svou oficiální tribunu, přinutil vývoj situace české politiky k silicímu odporu proti habsburské monarchii. Následná perzekuce významných osobností ze strany rakouských úřadů měla být demonstrativním soudem nad celým národem. Od 6. prosince 1915 do 3. června 1916 probíhal největší proces s českými politickými předáky, ve kterém byl i předseda mladočeské strany Karel Kramář, místopředseda strany Alois Rašín, redaktor Národních listů Vincenc Červinka a úředník Josef Zamazal shledáni vinným ze zločinu velezrady a odsouzeni k trestu smrti. Rozsudek nebyl vykonán díky amnestii pozdějšího císaře Karla I.

Po těchto událostech nastalo to, čeho se sokolové obávali. Dne 24. listopadu 1915, kdy bylo pražskému místodržitelství nařízeno rozpuštění České obce sokolské výnosem c. k. ministerstva vnitra, v němž bylo mj. uvedeno, že Č. O. S. podporovala před válkou intenzivní vztahy s cizinou, je podezřelá z protirakouských styků s americkým sokolstvem a další trvání spolku České obce sokolské se tudíž jeví státu nebezpečným.²⁰

Přes rozpuštění Č. O. S. zůstala existence žup a jednot zachována, ale jejich činnost byla ochromena odchodem většiny členů na frontu a narůstajícími hospodářskými problémy.²¹

V červenci 1917 byl zatčen a později i propuštěn starosta zakázané tělovýchovné a společensko - kulturní organizace Sokol Josef Scheiner.²²

²⁰ WALDAUF, J., *Sokol, malé dějiny velké myšlenky*, Luhačovice, 2007, nakladatelství atelier IM Luhačovice, s. 38.

²¹ WAIC, M., *Češi a Němci ve světě tělovýchovy a sportu*, Praha, 2004, Karolinum Univerzita Karlova v Praze.

²² Josef Eugen Scheiner (21. září 1861 Benešov - 11. ledna 1932 Praha) byl český právník, tělovýchovný a veřejný činitel. Od mládí se účastnil sokolského hnutí, zasadil se o jeho sjednocení v Čechách a propojení s podobnými spolky jiných slovanských národů. Roku 1887 se stal redaktorem časopisu Sokol, o dva roky později byl zvolen do předsednictva České obce sokolské, v roce 1906 se stal jejím starostou. Roku 1908 zakládal Svaz slovanského sokolstva. Bezprostředně po 28. říjnu 1918 se zapojil do budování Československé armády. Od prosince 1918 do června 1919 zastával úřad generálního inspektora ozbrojených sil. V období první republiky byl velmi oceňovaný za přínos k rozvoji Sokola i osamostatnění státu.

Zvláštní kapitolou na pomezí domácího a zahraničního odboje byl tajný výbor, tzv. Maffie, vedený Přemyslem Šamalem. Jeho úkolem bylo udržovat spojení mezi oběma odboji, shromažďovat špionážní informace a intenzivně působit na představitele domácí politiky, aby nepodporovali Rakousko-Uhersko.²³ Sokolové, se z vlastního popudu a později i pod vedením dr. T. G. Masaryka a doma dr. Scheinera a náčelníka Č. O. S. dr. Vaníčka zařazovali do odbojové činnosti. T. G. Masaryk potvrzuje, že při budování československé armády byl Sokol, jeho zásady a ideály vzorem a školou.²⁴

Když 28. července 1914 vyhlásilo Rakousko - Uhersko válku Srbsku, všichni čeští vlastenci cítili, že nadešla dlouho očekávaná příležitost k svržení rakouské nadvlády. Sokolstvo se dalo oddaně do boje za národní a státní svobodu. Sokolové zařazení do rakouské armády, jak jen mohli, přebíhali k Rusům, Srbům, Italům, kde se nadšeně hlásili do zahraničního vojska – československých legií.²⁵

V roce 1918 se vnitropolitické poměry v Rakousku dále natolik uvolnily, že bylo možné v březnu 1918 svolat do Prahy zástupce všech sokolských žup k poradám o ustanovení nového sokolského ústředí.

Vyhlášení Československé republiky 28. října 1918 znamenalo okamžitou obnovu České obce sokolské, která byla v první popřevratové době hlavní oporou Národního výboru.²⁶ Sokolové tehdy ustavili národní stráž, které po poměrně krátké, ale velice důležité období pro první konsolidaci státu (od 28. října do 12. prosince), suplovaly činnost armády a částečně policie a četnictva. Stráž zajistila sklady potravin, střežila železnice a banky. Sokol samozřejmě plnil určité zájmy, snažil se udržet pořádek ve státě. Byla tady radikální levice, která chtěla využít vznik republiky k přetvoření společenského řádu. A sokolové naopak velmi aktivně vystupovali za zachování demokratického nebo buržoazního charakteru státu.²⁷

Sokolstvo také pomohlo i při obsazování Slovenska a při jeho obraně za vpádu maďarského vojska.²⁸

²³ Armádní muzeum Žižkov – stálá expozice, vznik republiky, r. 2011.

²⁴ HAVLÍČEK, V., *Sokolské slety*, Praha, 1948, Sfinx, s. 26.

²⁵ FIKAR, A., *O Sokole a sokolství*, Praha, 1947, nakladatelství ČOS, s. 32,33.

²⁶ WALDAUF, J., *Sokol, malé dějiny velké myšlenky*, Luhačovice, 2007, nakladatelství atelier IM Luhačovice, s. 39 a 47.

²⁷ www.ceskatelevize.cz/ct24/exkluzivne-na-ct24/osobnosti-na-ct24/105161 - vlasti-sluz-telo-tuz, 20. 2. 2012

²⁸ FIKAR, A., *O Sokole a sokolství*, Praha, 1947, nakladatelství ČOS, s. 33.

3. Přípravy na VII. všesokolský slet

Již v únoru 1919 výbor Č. O. S. na své první schůzi po válce rozhodl, aby se příští VII. všesokolský slet konal v roce 1920. Tímto rozhodnutím nastal v sokolských jednotách ihned po převratu živý ruch, který byl zesílen velkým, do té doby nevídaným počtem nových členských přihlášek.²⁹

Proto byla ve snaze o zachování výchovného a vlasteneckého rázu spolku, zavedena pro nové členy zkušební doba s povinným ideovým školením a členským slibem.³⁰

Nejranější přípravy konal technický odbor mužů i žen. Tento odbor měl za úkol zjistit počet cvičenců (dorostenců, dorostenek, mužů i žen) v kroji i občanském obleku, počet závodníků ale i počet ne cvičenců. Musel navštívit župy a vysvětlit, jak si výbor Č. O. S. představuje slet a co žádá od členstva i dorostu. Odbor také posuzoval přihlášené cvičence a rozhodoval o zařazení, nebo vyloučení z účasti na sletu.³¹

Sletiště

Zatím, co technický odbor konal pilné přípravy, začal počátkem dubna roku 1919 na své první schůzi jednat stavební odbor o výběru místa pro sletiště. Jelikož každým rokem přibývalo jednot sokolských, tělocvičen a rozšiřovaly se řady cvičenců, byla před stavební odbor položena otázka, kde slet uskutečnit.

Světová válka přinesla mnoho překážek a obtíží v přípravných pracích na VII. sokolský slet, které se jevily z počátku roku 1919, jako nepřekonatelné.

Po válce byla totiž Letenská pláň z velké části zabrána barákovou vojenskou nemocnicí, baráky válečných invalidů a hospodářskými budovami obou těchto ústavů.

Při prvních jednáních stavebního odboru bylo vzpomenuo v první řadě na Letenskou pláň, ale pro odpor z kruhů vojensko-zdravotních nebylo možné v nejbližší době pomýšlet na odklizení těchto staveb.

Proto odbor začal uvažovat o místech, kde by se bez velikých úprav mohlo vybudovat sletiště pro VII. slet. Bohužel takových míst bylo v Praze velmi málo.

²⁹ Tamtéž.

³⁰ WALDAUF, J., *Sokol, malé dějiny velké myšlenky*, Luhačovice, 2007, nakladatelství atelier IM Luhačovice, s. 47.

³¹ NA Praha, fond ČOS, karton č. 783, *Sokolské Besedy*, ročník XIII, číslo 6-8, r.1920, s. 86.

V roce 1913 bylo sice anketou doporučeno Č. O. S. koupě pozemků a vybudování stálého sletiště se stadionem na pozemcích bývalých strahovských lomů na Petřínské pláni, kde by stačila jen úprava velmi nerovného terénu. Předpokládané provedení bylo do roku 1917, ale válka vše oddálila a v roce 1919 obec Pražská, skutečně tyto pozemky zakoupila. Plány na stavbu byly připraveny již v roce 1919, ale zemní práce nebyly započaty. Také doba za, kterou by se musely stihnout zemní a stavební práce, aby bylo sletiště dokončeno, byla krátká.

Proto se začalo uvažovat o louce u invalidovny v Karlíně, nacházelo se zde vojenské cvičiště, které mělo urovnaný povrch. Byl zhotoven plánec cvičiště, který byl velikostně stejný jako při VI. sletu na Letné. Podél Karlínsko-libeňské silnice byla navržena slavnostní třída s hlavními vchody na stadion po obou jejích koncích. V polovině dubna roku 1919 byl projekt konzultován namísto se starostou Karlína JUDr. Jaroslavem Brabcem, kde se projednávalo technické provedení. Na místě se byla zjištěna řada závad a obtíží, které znemožňovaly zřízení sletiště. Byly to zejména nízká poloha, nebezpečí zaplavení vodou při povodni z blízké Vltavy, nesnadné odvodnění v případě déle trvajících dešťů a dále vlastnické spory. Obec Karlínská zde chtěla přikročit v roce 1920 na tomto pozemku k velké stavební akci (ke které však dodnes nedošlo) vybudováním nouzových obydlí. Proto městská rada Karlína tuto žádost ze strany sokola zamítla a navrhla slavnostnímu výboru ohlédnout se po jiných pozemcích např. bývalé strahovské lomy, nebo závodíště v Chuchli.

V květnu roku 1919 upozornil sokol v Nuslích a na Pankráci Č. O. S. a Slavnostní sletový výbor na rozsáhlé pozemky zvané „na Děkanec“ na Pankráci. Pozemky, byly písčito-hliněná pole, která byla vesměs osetá a slibovala dobrou úrodu. Pro úpravu plochy sletiště by bylo nutno nahradit hlínu přiměřeně pevným povrchem. To by si vyžádalo nejenom velké časové zdržení, ale i finanční náklady. Chyběla zde i dopravní obslužnost v podobě elektrických tratí, musely by se prodloužit dvě linky tramvajových tratí. To by však elektrické podniky v takovém krátkém čase nestihly provést. Proto se členové komise jednohlasně shodli na nemožnosti uspořádat slet na tomto místě.

Počátkem června roku 1919 při zasedání slavnostního výboru si členové řekli, že VII. slet v Praze roku 1920 bude ne Letné, nebo vůbec nebude. Ihned byly učiněny předsednictvem kroky k vyklizení Letenské pláně. Tyto kroky podpořili i náčelník

hlavního štábu čsl. branné moci a šéf francouzské vojenské mise v republice čsl. Generál M. Pellé, ministerstvo Národní Obrany i ministerstvo veřejných prací.

V červenci roku 1919 bylo započato s vyklízením Letenské pláně a vypsány veřejné nabídky na tesařské práce. V polovině října roku 1919 byla dle návrhu stavebního odboru zadána stavba sletiště na Letenské pláni. V té době přišly výsledky nové statistiky sokolstva a z nich vyšlo najevo, že od převratu 28. října 1918 přibýlo na 500 nových jednot sokolských a 350 tisíc členů. Podle došlých přihlášek se tedy počítalo s účastí přes 100 tisíc Sokolů a zvýšenou účastí veřejnosti. Po rozhovorech a úvahách slavnostní výbor rozhodl, aby bylo sletiště rozšířeno, co nejvíce, jak to jen rozloha letenských pozemků dovozovala s požadavkem, aby cvičiště bylo projektováno na 16 tisíc cvičících, seřadiště na 16 tisíc mužů a 16 tisíc žen a tribuny pro 150 tisíc diváků.

Provedení celé stavby a zvláště výzdoby a architektonické výpravy arény VII. sletu bylo ztíženo nejen drahotou, ale hlavně nedostatkem finančních prostředků.

Nakonec bylo nutno vybudovat arénu VII. sletu ve stejné velikosti jako byla aréna VI. sletu, jen byla otočena o 90 stupňů a tím se rozšířila kapacita šaten a uspořádání přístupů na tribuny. Tribuny umožňovaly kapacitu 109 tisíc diváků.

Ráz arény byl ve znamení slovanské architektury.³² Náklady na stavbu sletiště byly vyčísleny na 2. 110. 000 korun.³³

Když probíhaly přípravné práce na sletišti, vytvořil tajemník br. Chotěra sletovou kancelář, která se z místností Č. O. S. přestěhovala do šlechtického paláce v blízkosti Karlova mostu. V těchto místnostech kanceláře pracovaly odbory do pozdních večerních hodin. Za velké pomoci dorostenců a dorostenek a ochotných pomocníků odtud expedovali tiskopisy (dotazníky, plakáty, pokyny atd.). Tuto práci všichni prováděli zdarma, z lásky k věci a pro zdar celého sletového díla. Nasazení předčilo v tomto ohledu slet minulý.³⁴

Velkou starost měl však odbor železniční. Tento ne příliš početný odbor provedl obrovský kus práce. Železnice měla málo vozů pro přesun cvičenců do Prahy, jelikož v době sletových příprav, bylo připraveno 300 železničních vozů v Terstu pro příjezd

³² ČÍŽEK, L., Sletiště VII. Sletu Vsesokolského v Praze na Letné. In *Památník VII. Vsesokolského sletu v Praze 1920*, Praha, 1923, Nakladatelství a knihkupectví Československé obce sokolské v Praze, s. 59.

³³ ČÍŽEK, L., *časopis Stavitel*, Praha, 1920, květen - červen, s. 200.

³⁴ NA Praha, fond ČOS, karton č. 783, *Sokolské Besedy*, ročník XIII, číslo 6-8, r.1920, s. 86.

legionářů do vlasti. V této situaci vypomohla Česká cukerní společnost, ta půjčila sokolům 120 nákladních vozů a rakouské dráhy s 60 osobními vozy, které alespoň částečně úbytek vozů nahradily a posílily tak pravidelné vlaky, které byly přeplněny. Odbor vydával i železniční legitimace, kterých bylo vydáno 24 000 pro dorostence a 86 000 pro členstvo. Číslování a orazítkování dorosteneckých legitimací trvalo 3 dni a u členských 8 dní nepřetržité práce, kterou vykonávalo 8 dorosteneckých členů železničního odboru. Aby se ulehčilo nádražním pokladnám, razítkoval železniční odbor železniční legitimace a vyhotovoval doplatky. Tuto práci vykonávalo na sletišti 16 členů železničního odboru, kterým pomáhal personál z ředitelství drah i ze železničních stanic. K lepšímu vypracování jízdních řádů připravil železniční odbor statistiky, díky kterým byla i s malým počtem vozů převezeno 927 197 osob v 7 dnech.

V září roku 1919 se sešlo několik členů ubytovacího odboru k přípravným pracím. Bytová akce vzbuzovala vážné obavy. Ve svých jednotách se sešli bratři a sestry, kde se usnesli, že se uskromní ve svých bytech a propůjčí svá lůžka sletovým hostům. Takovouto bratrskou pomocí bylo získáno 24 000 lůžek. Župám byly sděleny pokyny a poslány dotazníky, podle kterých byl vypracován přesný ubytovací plán. K ubytování bylo přihlášeno 22 227 dorostu (dívek a hochů) a ubytováno bylo 31 000.

Členstva (mužů a žen) bylo přihlášeno 74 662 a ubytováno 82 000. Celkem bylo na VII. všesokolském sletu bylo ubytováno celkem 113 000 osob. Členstvo a dorost bylo ubytováno ve stanovém táboře na sletišti, v ústředních jatkách, ve smíchovském pivovaru a ve školních budovách. Pro hosty z ciziny bylo pro ubytování použito hotelů. Obrovskou práci při úpravě ubytovacích místností odvedl opět sokolský dorost.³⁵

V době příprav měl velmi složitou pozici zejména stravovací odbor. V tak krátké době po válce, kdy byl v republice a hlavně v Praze nedostatek potravin, stál před ním velký úkol a to stravovat 19 000 strážníků ve dnech dorostu a 45 000 členů v hlavních dnech sletu. Stravování probíhalo na několika místech po Praze. Pro stravování bylo na tento slet nutno opatřit 17 500 kg kávových konzerv, 2900 kg flíčků a nudlí do polévky, 4000 kg rýže, 450 kg sušené zeleniny, 3500 kg cibule, 8000 kg sole, 150 kg pepře a papriky, 35 000 kg mouky, 165 kg konzerv rajské omáčky, 2500 kg cukru, 12 500 kg zelí, 23 hl. octa, 41 000 kg hovězího masa, 19,200 kg uzeného masa a 22 000 kg uzenic.

³⁵ NA Praha, fond ČOS, karton č. 783, *Sokolské Besedy*, ročník XIII, číslo 6-8, r.1920, s. 86.

Tyto potraviny si sokolstvo opatřilo samo, jen cukr, sůl a masové konzervy dodala vláda. Mouku a obilí si Sokolové uspořili z vlastního přidělu z měsíců března, dubna, května a června. Stravovací odbor měl za úkol nejen potraviny zajistit, což se v plné míře podařilo, ale i rozdělovat potraviny na jednotlivé župní stravovatele, kteří společně s kuchaři upravovali potřebné množství porcí. Vařilo se, v zapůjčených pojízdných vojenských kuchyních. Kuchaři připravovali pro členy stravu třikrát denně. Cena za stravování na jeden den byla 12 korun. Členům a členkám byly propůjčeny vojenské misky na jídlo a jídelní příbor.

Jídlo bylo vydáváno pouze na průkaz a o výdeji stravy se vedly přesné záznamy. Během sletu i po něm se neobjevily žádné stížnosti na nedostatek, nebo kvalitu potravin, naopak byl pozorován jejich nadbytek. Slet neměl za následek zvýšení cen potravin a znamenitě se osvědčilo stanovení jednotných cen v hostincích a restauracích.

Odborní referenti konstatovali, že Č. O. S. vzorně obstarala zásobení Prahy v době sletu a že všechna vyjádření, že Sokolové a jejich hosté, vyjedí Prahu, se ukázala být milnými.³⁶

Tuhou prací měl zdravotní odbor, jelikož válka a hořečná doba zanechala hluboké stopy v lidu. Hrozilo totiž, že roznesení různých nákaz a nemocí, zejména neštovic. Proto bylo rozhodnuto, o stálém lékařském dozoru nad členstvem. Bylo nutné zkontrolovat veškeré členstvo, zda bylo očkováno v posledních 3 letech a přeočkovat, ty kteří byli očkováni dříve. Z nedostatku českého lékařského personálu požádal zdravotní odbor ministerstvo Národní obrany, aby vypomohlo s vojenskými lékaři, zdravotním personálem i léčebným materiálem. Ministerstvo ochotně vyhovělo. O pomoc byl požádán i spolek čsl. mediků a posluchačky Ošetřovatelské školy Červeného kříže. Takto společně vytvořený celek, který byl vybaven potřebnými pomůckami, obstarával zdravotní a lékařskou službu na sletišti, při zkouškách, závodech i cvičeních.³⁷

Organizaci na sletišti měl na starost pořadatelský odbor. Jeho náplní bylo udržet pořádek na tribunách i v ochozech, u bran sletišť, při průvodu, v divadlech i při besedách. Pořadatelům velmi pomáhali dorostenci, kteří tyto úkoly vykonávali velmi svědomitě a pečlivě. Dalším odborem byl odbor hospodářský, který se staral o úpravu

³⁶ NA Praha, fond ČOS, karton č. 783, *Sokolské Besedy*, ročník XIII, číslo 6-8, r.1920, s. 90.

³⁷ Tamtéž, s. 91, 92, 93.

náradí, sletiště, vybavením loží nábytkem a tvořil také hlídky v branách a seřadištích. V prvních sletových dnech odvažel zavazadla jednotlivých žup z nádraží do ubikací.

Velký podíl na dobře zvládnutém sletu, po organizační stránce měli i další odbory, jako například tiskový, jednateleský, cizinecký. K provedení sletu bylo potřeba mnoho peněz a toto se postaral finanční odbor. Předběžné náklady na slet odbor vyčíslil tak, že vynásobil náklad předešlého sletu šestkrát.

Číslice byla ovšem jen přibližná, ve skutečnosti byl náklad sletu daleko větší. Finanční základ byl vytvořen v podobě garančního fondu, do kterého každý člen přispěl 10 Kč, což vyneslo 2 400 000 Kč. Další získaná položka byla za prodej členského odznaku, který vynesl 2 300 000 Kč. Na darech, o které nebylo veřejně žádáno, získal odbor 1 000 000 Kč. Celkové vydání sletu činilo přes 8 000 000 Kč.³⁸

Předsletové slavnosti

Hlavním sletovým dnům předcházely předletové slavnosti. Vstup k nim tvořila schůzka sletových pracovníků na Žofíně dne 5. května. Přes tisíc nadšených duší sokolských sdružilo se k dílu. Účel sedmého sletu jasně vyznačil ve svém projevu starosta Č. O. S. br. dr. J. E. Scheiner:

„ Sokolstvo projevilo vůli ve všeobecném zmatku ukázat zdatnost, spořádanost, sílu a způsobilost pro další rozvoj naší mladé republiky tím více, čím větší zmatky ve veřejném životě se jeví. A proto chceme slet provést za každou cenu opřeni láskou druh o druh.“

O přípravách sletových pak promluvil br. dr. Keller a svou řeč končí slovy:

„Tisíce bratří jde za námi, věří v ideu sokolskou, věří v naší poctivost a my této důvěry nezklameme, vydržíme a neustoupíme.“³⁹

³⁸ NA Praha, fond ČOS, karton č. 783, *Sokolské Besedy*, ročník XIII, číslo 6-8, r.1920, s. 91- 93.

³⁹ NA Praha, fond ČOS, karton č. 783, *Sokolské Besedy*, ročník XIII, číslo 6-8, r.1920, s. 103.

Dne 4. června se na Pražský hrad dostavili zástupci americké výpravy, aby ve španělském sále složili svůj hold prezidentu republiky. T. G. Masaryka uvítali trojím provoláním „Nazdar!“ Starosta Americké Obce Sokolské br. Plaček pronesl prezidentu hold československé Ameriky. Prezident republiky poděkoval za radostnou návštěvu a poté pohovořil s několika účastníky výpravy a popřál jim, aby se v době sletu měli hodně dobře.⁴⁰

⁴⁰ NA Praha, fond ČOS, karton č. 783, *Sokolské Besedy*, ročník XIII, číslo 6-8, r.1920, s. 106.

4. VII. všesokolský slet

Po úspěšném dokončení přípravných prací, mohla začít největší událost roku 1920, VII. všesokolský slet, který sice neměl zjevných nepřátel, ale mnoho pochybovačů. Před jeho pořádáním varovaly pražské elektrické podniky i ministerská rada. Vláda varovala i před sociálními nepokoji. Ministerstvo zahraničí proto svolalo společnou poradou sokolstva, úřadů vlády a hlavního města Prahy, hoteliérů a hostinských, na níž upozorňovalo na dopravní, ubytovací a zásobovací potíže a zdůrazňovalo škodu, kterou by utrpěla prestiž státu, jestliže by se na sletu projevila rozháranost veřejných a správních poměrů. Doporučovalo, aby se bedlivě uvážilo, zda by se slet neměl odložit. Sokolstvo se však nedalo odradit, trvalo na uspořádání sletu a jeho úspěšný průběh pak ukázal, že to bylo správné rozhodnutí. Značnou pomoc prokázalo také americké sokolstvo, které poskytlo Č. O. S. půjčku 50.000 dolarů, což byla na tehdejší poměry enormní částka.⁴¹

Jestliže všechny dřívější sokolské slety před první světovou válkou měli manifestačně vlastenecký ráz, účelem VII. všesokolského sletu bylo prokázat, že Československo je přes současnou krizi a nepokoje „ostrovem klidu a pořádku“. Počtem účastníků i bohatým programem slet předstihl více než dvojnásobně předchozí slet z roku 1912. Časově byl rozvržen do na více než tři týdny.⁴²

⁴¹ WALDAUF, J., *Sokol, malé dějiny velké myšlenky*, Luhačovice, 2007, nakladatelství atelier IM Luhačovice, s. 48.

⁴² DOLANSKÝ a spol., *Sto deset let Sokola*, Praha, 1973, Olympia, s. 81.

4. 5. června

Zahájení výstavy „Sokolstvo v umění výtvarném“ v Umělecko-průmyslovém muzeu

K příležitosti konání VII. sletu byla uspořádána sokolská výstava v rozsáhlých síních Umělecko-průmyslového muzea. Tato výstava byla otevřena po celou dobu sletu a obsahovala velké množství materiálů, které byly rozděleny do několika skupin. Zabíraly všechny výstavní prostory - tři sály Umělecko-průmyslového muzea. Obsahovala výtvarnou retrospektivu, soutěžní návrhy z oboru malířského, sochařství, architektury, grafiky a uměleckého průmyslu.

První síň byla věnována bratřím zakladatelům Fügnerovy a Tyršovy. Originály Manesovy, R. Béma, Machka, Ženíška, Wachsmanna, Klíče, Javůrka, Myslivečka zobrazovaly podoby Tyrše i Fügnera z různých dob. K nim se družil Kafkův reliéf, který je umístěn v Oetzu, návrh pomníku St. Suchardy a Halmana, Myslbekovy reliefs a Plichtův zasněžený Tyrš. K těmto uměleckým památkám byly přiřazeny diplomy, které Tyrš obdržel od jednot, alba a vzpomínky, jejich se dostalo Tyršovi o I. Sletu a soubor skla z roku 1868 věnovaného rodině Fügnerově. V první síni byly ještě umístěny sokolské prapory (staré i nové), sletové plakáty od známých českých autorů (Aleš, Wachsmann, Bubeníček, Šimůnek, Horník, Obrovský, Špillar), které byly umístěny na stěnách. Zvláštním dojmem působil koutek Fügnerův s nábytkem z Fügnerovy kanceláře pojišťovny. Mistr Kalvoda zde umístil obraz hájovny na Králi u Svaté, Wenig 10 náčrtů ke sletové scéně a Muttich náčrty k Marathonu.

Ve druhé síni pozornost upoutaly dary hostů Sokolstvu, sochařská výzdoba z VI. sletu, originály odznaků sletových od Tomana a Brůhy, sletové pohlednice a různé tisky sokolské, návrhy krojů sokolských (od Manesa, Maixnera, Chalupy, Waldhausera, Ženíška, Muchy) a vzpomínkové předměty sokolské i sletové. Pozornost budil smělý Chmelařův návrh „vzpomínky ze školy Kafkovy, návrh vázy ze školy prof. Drahoňovského a sokolské hračky. Na stěnách byly umístěny karikatury sletových pracovníků od Böttingera a také obrazy „Děsivá neděle z 20. června“ a „President v lóži“ od stejného autora. Dále zde byly vystaveny plány cvičišť z předešlých sletů a architektonické plány prvních sokolských tělocvičen.

Ve třetím sále se nacházely výtvarné projevy z denního života sokolského. Návrh stadionu od prof. Kouly z roku 1907, Bělohorský památník, výzdoby brněnského sletiště, fotografie a návrhy tělocvičen, návrh arch. Šillingra na stálý stadion v Troji, plakáty, pozvánky a taneční pořádky za sokolských šibřinek (od Aleše, Chitussiho, Ženíška, Mutticha, Olivy, Úprka, Švabinského, Preisslera, Bubeníčka, Horníka atd.), ukázky rytmických scén žižkovského Sokola, fotografie ze Šumavy a skupina originálů a reprodukcí prací Alešových, Suchardových, Šturmových, Ženíškových, Preisslerových a Wiesnerových a obraz Vzkříšení od Engelmüllera z dob převratu.

Výstava, k níž byly vybrány hodnotné předměty, ukázala, jak naši výtvarníci byli v úzkém styku se sokolským životem, z něhož vytěžili mnoho námětů ke svému pracem.⁴³

Umělecká akademie v Obecním domě v Praze

Vlastní dny byly zahájeny uměleckou akademií večer v Obecním domě v Praze. Po slavnostní předehře k „Libuši“, kterou řízením L. V. Čelanského svižně sehrála Šakova Filharmonie, přednesla proslov Rudolfa Medka paní Růžena Nasková, členka činohry Národního Divadla v Praze. Nadšená slova plukovníka sibiřských legií s procítěním přednesená, se zarývala do všech myslí. Nemohl nikdo lépe dosvědčit vliv sokolské myšlenky na československé legie, než učinil sibiřský hrdina.

K proslovu byl vhodně přiřazen koncert Jana Kubelka. Který vykouznil čarovné zvuky ze svých houslí, i přednes sborů“ Pěveckého sdružení pražských učitelů“, které řízením profesora Spilky opět prokázalo svou výtečnou pověst uměleckého tělesa.

Zahajovací akademie byla vhodně ukončena Dvořákovou „Husitskou“, v níž je rozvedena mohutná píseň husitská, která popisovala kdysi šiky husitské k vítězným bojům.⁴⁴

⁴³ ZYKA, J., Sokolstvo ve výtvarném umění, In: *Památník VII. Všesokolského sletu v Praze 1920*, Praha, 1923, Nakladatelství a knihkupectví Československé obce sokolské v Praze, s. 88.

⁴⁴ NA Praha, fond ČOS, karton č. 783, *Sokolské Besedy*, ročník XIII, číslo 6-8, r.1920, s. 106.

4.2. 6. června

Veřejné cvičení žáků a žákyň obecných, občanských a středních škol Velké Prahy

První červnová neděle na sletišti byla věnována školám. Byla to těžká práce, které se ujal bratr Aga Keller s komisí, zorganizováním cvičení obecných a občanských škol a insp. Klenka s komisí, zorganizováním cvičení středních škol.

Z obecných škol cvičilo v 70 skupinách 2000 hochů a v 67 skupinách 2200 dívek. Žáci cvičili prostná, hry, na švédských lavicích, šplh na tyči, pochody atd. Žákyně cvičily hry, prostná, tance, s obroučky, praporečky, se šplhadlem, s tyčemi.

Z občanských škol cvičilo v 61 skupinách 2000 hochů a v 50 skupinách 1800 děvčat. U žáků to byly zejména žertovné závody, které útočily na bránice diváků.

Po tomto úvodu nastoupily střední školy. Konečně jim bylo dopřáno ve svobodné zemi vystoupit na sletišti, což jim bylo o VI. sletu rakouskou vládou znemožněno.

Již ladný nástup 2400 chlapců a 700 dívek nižších středních škol příjemně překvapil a strhl shromážděné diváky k upřímnému projevu obdivu. Prostná cvičení byla provázena hudbou, kterou složil br. Pospíšil, kterou pod řízením kapelníka Oberthora zahrála posádková hudba č. 4. Prostná byla provedena ve všech čtyřech oddílech pečlivě. Po prostných podaly jednotlivé skupiny různé výkony, vyjadřující život ve školních tělocvičnách.

Vyšší střední školy vyslaly 600 děvčat a 1400 hochů k prostným odděleně. Prostná dívek sestavil br. Klenka, hochů br. Tauc. Hudbu opět složil br. Pospíšil. Prostná studentů a studentek byla provedena pěkně a svědčila o velmi svědomité přípravě. Poté následovalo opět vystoupení skupin.

Studentstvo si rozřešilo jednotný úbor. Tmavé kalhoty a bílé košile, studentky pak modré spodky a bílé halenky. Prvé vystoupení škol v rámci sletových slavností se zdařilo. Se živým zájmem jej sledoval i prezident T. G. Masaryk.⁴⁵

⁴⁵ NA Praha, fond ČOS, karton č. 783, *Sokolské Besedy*, ročník XIII, číslo 6-8, r.1920, s. 107- 108.

4.3 12. června

Zahajovací večer sletový v Obecním domě v Praze

V předvečer dne žactva byla uspořádána v Obecním domě slavnostní tělocvičná beseda, zasvěcená tělocviku, hudbě, zpěvu a básnictví. Byl to úvod do sletových slavností. Spojené pěvecké kroužky řízené bratrem Rychlíkem zapěly Kličkovu „Naši Perlu“ a Prausův „Chorál Čechů“. Jímavě působila závěrečná slova sboru: „všechny věrné Čechy sdruž!“ V nich bylo vysloveno vše, co vedlo k uspořádání sletu. Na večeru zazněl proslov bratra Maška, náměstka starosty Č. O. S., který naznačil účel sletu a vylíčil překážky, které sokolstvo muselo zdolat, aby se mohl uskutečnit VII. Sokolský slet. Pořad besedy byl vyplněn tělocvičnými čísly. Byly to ukázky tělesné výchovy, které podal dorost i členstvo jednot pražských (Sokol Pražský, Praha – I., Vinohrady a Žižkov). K pořadu přispěl i mladičkový virtuos na housle Toníček Müller, který zahrál několik hudebních čísel.

President republiky byl pilným sletovým návštěvníkem. Již o první neděli vyslovil uznání a uspokojení, kterému dal i výraz ve zvláštním listu, který o druhé neděli předletové odevzdal starostovi Č. O. S. Několika prostými slovy v něm vystihuje význam sletového díla.

V Praze, 12. června

Bratře Scheinere,

že jste se nedali odstrašit hrozícími obtížemi a slet uspořádali, již tj. důkazem sokolské energie a organizačnosti a samo sebou úspěchem vedle úspěchu, jehož sobě dobudete, jsem jist, cvičením. Kdo si dovede jen přibližně představit, co provádění sletu znamená, kolik sokolských jednot a tím mnoho jiných organizací bylo uvedeno v pohyb a součinnost, uvědomí si význam sletu právě za nynějších poměrů. Slet je velikou národní školou energie, podnikavosti, kázně – v tom smysle a duchu jej srdečně vítám.

Na zdar!

T. G. Masaryk.⁴⁶

⁴⁶ NA Praha, fond ČOS, karton č. 783, *Sokolské Besedy*, ročník XIII, číslo 6-8, r.1920, s. 101.

4.4 13. června

Veřejné cvičení žáků a žákyň sokolských jednot z Prahy a okolí

Odpoledne rázem 3. hodiny vstoupilo 6260 žáků do sletiště ve dvacetistupových proudech. Na 100.000 diváků přihlíželo krásnému obrazu, který se na cvičišti rozvíjel. Červená záplava ovládla cvičiště, a když ti, kteří tuto záplavu tvořili, zaujali své pozice a na znamení vůdce bratra J. Vaníčka rázem připažili, vypuklo obecnstvo v nadšený jásot. Žáci zacvičili čtyři oddíly prostných.

I. oddíl cvičil cviky z pravidelného cvičení v tělocvičně upravené tak, aby se procvičilo celé tělo.

Ve II. oddílu byly pohyby i postoje stylizovány z prvků slovanského odzemku. (Přechod do dřepu, hbitý vztyk, potlesk, furiantský postoj se založením ruky v týl s úklonem.)

III. oddíl znázorňoval hru v špačka. Hoch napřahuje a hází pátku na myšleného špačka v důlku, jde k místu, kam pátku dopadla, uchopí ji (podpor klečmo), znovu napřahuje (vztyk – vzpažit), udeří (klek předpažmo dolů) a opět pátku (obrat a předpažit).

IV. oddíl předváděl házení míčkem. Hoch hodí míč do výšky a opět chytá, hodí do dálky a opět chytá, načež naznačuje hod velikým míčem.

Když žáci docvičili, sestoupili se tak při jejich odchodu, vstoupily na cvičiště žáčky v počtu 4920, oděné do nového cvičebního úboru, v režných červeně lemovaných chitonech a dalmatských čapkách. Žákyně zacvičily prostná, která sestavila sestra Milada Malá, náčelnice Č. O. S. a osobně je vedla. Žákyně zacvičily čtyři sestavy prostných, v kterých postupovaly od nejlehčího cviku k nejtěžšímu.

I. sestava vyjadřovala pohyby paží napjatých spojené s pohyby nohou, průpravné pohyby na skok.

Ve II. sestavě byl cvičen předklon a záklon a změna poskokem.

III. soustavu vyznačovaly pohyby paží krčením a trčením, postoje sehnuté a poskoky jednonož s pohyby volné nohy.

IV. sestava byly klony trupu s pohyby paží obloukem a kruhem. Zakončena prvky z tance „Odzemek“.

Všechny čtyři sestavy tvořily celek, kterým se procvičí soustavně celé tělo. Hojně se v nich vyskytovaly poskoky jako prvek významný pro mládež svým účinkem na činnost srdce a plíce. Každý oddíl se cvičil na obě strany těla, čímž bylo tělo všestranně procvičené.

Když žáčky docvičily, zaburácel sletišťem potlesk obecnstva, které bylo z výkonů žactva nadšeno.

Po vystoupení žaček nastoupili opět žáci ke cvičení větších celků. Žižkovští hoši cvičili v pěti kruzích, Vyšehrad skupiny v křížovém útvaru, Bubeneč prosná v křížovém útvaru, Karlín skupiny 280 žáků v kruhu, župa Jungmannova prosná 250 žáků a župa Pobělohorská pořadová cvičení.

Po žácích cvičily ve větším celku žáčky. Župa Jungmannova s praporky, Žižkov s míčky, Pražský Sokol různosti, Praha – VII. Prosná se zpěvy.

Pořad dne byl ukončen hrami žáků a žákyň.⁴⁷

Slavnostní koncert v Obecním domě v Praze

Večer byl v Obecním domě uspořádán koncert, v němž účinkovala Šakova Filharmonie vedena dirigentem Čelanským, Pěvecké sdružení pražských učitelek, Josef Bartoň a pěvecké sdružení „Smetana“ řízeno sbormistrem Černým.⁴⁸

⁴⁷ NA Praha, fond ČOS, karton č. 783, *Sokolské Besedy*, ročník XIII, číslo 6-8, r.1920, s. 102.

⁴⁸ Tamtéž.

4.5 19. června

Otevření musea „Památníku odboje a výstavky sokolského odboje“ v zámku v Tróji u Prahy

Další společensko-kulturní akcí, v těchto nezapomenutelných dnech bylo prezidentem T. G. Masarykem v zámku v Tróji u Prahy otevřeno muzeum československých legií. Každý československý legionář dobře věděl, že sokolství, tělocvik a duch sokolský, byl vedle vojenského úkolu druhým mocným živlem v životě našich legií.

Byly tu vystaveny celé řady fotografií, znázorňující jednotlivé výjevy ze sokolských cvičení našich legionářů za různých příležitostí (den Masarykových narozenin, příjezd delegace z vlasti aj.), zejména národních slavností, vzpomínky na cvičení, konaná na různých sokolských sletech, ale byla k vidění také celá řada nových, ale i původních sestav vytvořených již za hranicemi. V muzeu se shromáždilo vše, co dokumentovalo život v legiích a hlavně jak legionáře ovlivnilo Sokolstvo.⁴⁹

V muzeu se nacházely nejenom vzpomínky od legionářů z Francie, od ryze české roty „Nazdar!“ a od Cognacu zformovaného 21. střeleckého pluku a 22. střeleckého pluku, kteří splynuly v Československou brigádu, která bojovala na západní frontě v prostoru Vouziers, ale i z legií z Itálie a Ruska.⁵⁰

⁴⁹ MEDEK, R., *Památník odboje a sokolstvo*, In: *Památník VII. Všesokolského sletu v Praze 1920*, Praha, 1923, Nakladatelství a knihkupectví Československé obce sokolské v Praze, s. 86.

⁵⁰ EMMERT, F., *1918: Vznik ČSR, Vznik Československých legií*, Praha, 2008, nakladatelství Computer Press, s. 8.

Koncert pro dorost v Obecním domě

Ve Smetanově síni Obecního domu byl od 20 hodin slavnostní koncert. Krásná výprava pozadí koncertního podia mile působila na všechny ty, kteří ve velikém počtu naplnili rozsáhlé prostory nádherné síně, aby si vyslechli nezapomenutelné tony Smetanova cyklu „Má vlast“. Pokrok veliké budoucnosti českého národa a slavný mistr hudby promluvil tu k vnímavé duši dorostu v památné chvíli a zaujal její vlastenecký cit. Orchester Národního divadla, za řízení Otakara Vystrčila si získal zaslouženého uznání. Před cyklem „Má vlast“ přednesl br. Matějovský z Národního divadla nadšenou báseň Elišky Krásnohorské „Sokolskému dorostu k sletu r. 1920“, končící tužbou:

*„Tož žehnanými jmény: Fügnera a Tyrše,
otců našich, bratři, zvěst vám nesem,
že vyplní se všech nás důvěra
a sokoličí mládež vaše s plesem,
vzdor na vzdor nepřátelstva odbojném křiku,
vlast plným vítězstvím, že uzří věnčenou,
a výš než na trůn vynešenou
že zdvihneme na junáckých ramenou,
tu sokolskou, tu naši republiku!“*

Pěvecký kroužek Sokola zazpíval několik písní. Proběhl i tělocvičný pořad, který obstarali dorostenci Sokola Pražského, Sokola Vyšehrad, dorostenky ze Sokola v Nuslích a také ženy ze Sokola Pražského.

Večerní divadelní představení pro dorost

Po příjezdu do Prahy se sokolský dorost, který přijel ze všech částí naší republiky a Vídně, ubytoval podle jednotlivých žup ve školách a na tábořišti na Letné. Ihned po ubytování se sokolové dotazovali po večerních podnicích pro dorost. Bylo jich pro ně pořadatelstvem připraveno mnoho, takže bylo nesnadné rozhodnout se kam se jít podívat. Pořadatelstvo mělo těžký úkol s přidělováním lístků jednotlivým župám na kulturní akce, chtělo zejména vyhovět tomu, aby to účastníci neměli daleko po skončení

pořadu do svých ubytoven. Od 19 hodiny v Národním divadle byla sehraána Jiráskova hra „Jan Hus“, v městském divadle Královských Vinohradů hráli Stroupežnického hru „Naši Furianti“ a v divadle Uranii v Holešovicích hráli Stroupežnického roztomilé veselohry „Zvíkovský rarášek“ a „Paní mincmistrová“. ⁵¹

Dorostenecké tělocvičné besedy

S podobným pořadem byly uspořádané tělocvičné besedy, které se konaly od 20 hodin na Žofíně, v Národních domech na Vinohradech, Smíchově, Karlíně a v Sokolovně na Žižkově. Narychlo byla uspořádána i beseda v tělocvičně br. Jednoty v Holešovicích pro dorost ze žup Brněnské, Jeronýmovy, Plzeňské a Tyršovy. Ve všech besedách byl čilý ruch a srdečný život. Dorostenci se vzájemně seznamovali a vyprávěli si své dojmy z cesty do Prahy. ⁵²

⁵¹ MAŠEK, F., *Večerní podniky v předvečer sletu dorostu*, In: *Památník VII. Vsesokolského sletu v Praze 1920*, Praha, 1923, Nakladatelství a knihkupectví Československé obce sokolské v Praze, s. 133.

⁵² Tamtéž.

4.6 20. června

Průvod sokolského dorostu Prahou

Již pouhý pořad prvního sletového dne po únavné cestě vlakem a málo pohodlném odpočinku byl pro cvičící opravdovou zkouškou nezdolnosti a vytrvalosti. Po společných ranních zkouškách na cvičišti, kde dorostenky nacvičovaly od 7 hodin prostná a o hodinu později je vystřídali dorostenci, začalo řadění průvodu, který za vedení br. Bílka a s. Malé a s. Pechlátové v 10 hodin a 40 minut vycházel ze sletišť, aby pozdravil Prahu. Jako trojbarevná stuha vinul se ulicemi Prahy desetitisícový proud dívek, vystřídaný záplavou dorosteneckých červených košil. Slavnostní fanfáry z balkónu Národního divadla provázely tento vítězný pochod sokolského dorostu Prahou. Vesele vlály prapory a vlajky seskupené za župními standartami, pružně a lehce kráčel proud dorostenek, rázněji zněly kroky dorostenců do taktu hudby.

Ve vzorném pořádku, bez zastávek a přerušení postupoval průvod ulicemi, defiloval před hosty, seskupenými před Staroměstskou radnicí a dále pokračoval Mikulášskou třídou (dnešní Pařížskou ulicí) zpět k sletišti na Letenskou pláň. Průvodu se zúčastnilo 12 000 dorostenek a 16 000 dorostenců.⁵³

Veřejné cvičení sokolského dorostu

Po skončení průvodu měl dorost chvíli na odpočinek a přípravu na odpolední veřejné cvičení, které se konalo ve 3 hodiny odpoledne. Cvičila se prostná dorostenců a prostná dorostenek. Po odcvičení prostných následovala povinná zvláštní vystoupení žup, ta podávala vesměs cenné věci – tvorbou i provedením. U dorostenců to byly různotvaré skupiny, cvičení s krátkými i dlouhými tyčemi, šerm krátkou holí, cvičení s puškami, pálkami, štafetový běh, pořadová, cvičení na živém náradí a různosti. Dorostenky předváděly až na malé výjimky společná cvičení s náradím, a to: s kroužky, praporky, věnečky, s tyčemi a s kužely, švihadly, šerpami a prostná.

Z důvodu deštivého počasí, které nedovolilo provést sletovou scénu, byl nedělní pořad skončen a zmoklý dorost se odebral k odpočinku a k přípravě na druhý den.⁵⁴

⁵³ NA Praha, fond ČOS, karton č. 783, *Sokolské Besedy*, ročník XIII, číslo 6-8, r.1920, s. 106.

⁵⁴ NA Praha, fond ČOS, karton č. 783, *Sokolské Besedy*, ročník XIII, číslo 6-8, r.1920, s. 106.

4.7 21. června

Závody dorostenců a dorostenek ve hrách

Od 7 hodiny začaly závody dorostenců ve hrách, rozhodnutím technické komise byly v závodech dorostenců stanoveny tři hry: malý pasák, dobíhaná v kruhu a házená. Každá župa směla stavět pouze po jednom družstvu, proto bylo prvotřídní zastoupení všech 35 žup.

První hry „malý pasák“⁵⁵ se zúčastnilo 22 družstev. Vítězem se stala župa Sladkovského z Loun, které porazilo v mistrovském utkání o prvenství družstvo z Blanické župy.

Druhou hrou je „dobíhaná v kruhu“ této hry se zúčastnilo 24 družstev. Hra spočívá v tom, že se chlapci postaví do kruhu čelem k sobě, poté se vyvolají dva chlapci, každý z jiného družstva a ti vybíhají určeným směrem okolo kruhu a snaží se chytit předchozího dříve, než oběhne kruh.⁵⁶ Tuto hru vyhrálo opět družstvo ze župy Sladkovského z Loun.

Třetí hrou byla házená, této hry se zúčastnilo nejvíce družstev, celkem 29. Ve finále se utkaly družstva z Pražské župy s župou Jungmanovou. Jen těsně vyhrála župa Pražská.⁵⁷

Kolem 9 hodiny nastupovala družstva dorostenek. K závodům byly vybrány tři hry: výměnný běh s kuželem, výměnný běh s míčem a házená o postup. V této hře soupeřila proti sobě vždy dvě devítičlenná družstva. Ve hře výměnný běh s kuželem, byl postaven kužel v určité vzdálenosti před družstva, která stála v zástupu. Na pokyn rozhodčí vyběhla první, uchopila kužel, a oběhla s ním vytčenou metu, označenou tyčí a poté musela položit kužel zpět na totéž místo a dotekem na ruku předat znamení k vyběhnutí další cvičenky. Tuto hru vyhrálo družstvo župy Pražské – z jednoty Bráník.

Při druhé hře „výměnném běhu s míčem“ pomáhala k vítězství jen obratnost při házení míčku a ještě více chytání míčku. Každé puštění míče, znamenalo nejen horší

⁵⁵ Malý pasák je kolektivní pálkovací míčová hra, podobná baseballu. Pochází z Anglie, první zmínky nacházíme roku 1744.

⁵⁶ <http://telesna-vychova.studentske.eu/2008/03/pohybov-hry-v-hodinch-atletiky.html>, 1. 2. 2012.

⁵⁷ KAFKA, S., *Závody dorostu. In: Památník VII. Vsesokolského sletu v Praze 1920*. Praha, 1923, Nakladatelství a knihkupectví Československé obce sokolské v Praze, s. 117.

známku pro družstvo, ale zdrželo postup, protože po každém hodu a zpětném chycení míče postupovaly cvičenky na obvodu polokruhu, až se všechny vystřídaly. Této hry se zúčastnilo 27 družstev a z pátého kola vyšlo jako vítěz družstvo z župy Rastislavovy z jednoty Brno I.

Hra třetí „házená o postup“ je hrou s velkým míčem bez poutka, která vyžaduje hřiště stanovených rozměrů s dvěma brankami. Hrál se na dvakrát 10 minut s pětiminutovou přestávkou. Této hry se zúčastnilo pouze 11 družstev.

Po třech vyřazovacích kolech nastoupily ve finále, které se hrálo již popolední družstva z jednoty Nusle v župě Pražské a Přerova v župě Středomoravské. Jelikož se po 20 minutách a ani po prodloužení, které trvalo 10 minut ani jednomu družstvu nepodařilo zvítězit, byla obě družstva vyhlášena za vítěze.

Dvanáctá hodina polední ukončila závody dorostenců a dorostenek.⁵⁸

Veřejné cvičení sokolského dorostu

Od 15 hodin bylo opět na sletišti veřejné cvičení sokolského dorostu. Pondělí nebylo opakováním dne prvního, nýbrž jeho stupňováním. Bezvadný pochod, nádherné vytáčení, přesný zákryt, obdivuhodný klid a ticho, celé provedení bylo projevem neobyčejné ukázněnosti. Program byl stejný jako v neděli, jen při pondělním cvičení, bylo lepší počasí, už nepršelo a svítilo slunce. Zakončení tvořilo opět zvláštní cvičení žup. Ke zvláštním vystoupením bylo dovoleno užít i jiných cvičebních úborů. Proto diváci mohli vidět každou skupinu oděnou do jiných úborů.⁵⁹

Pozoruhodnou, rozhodně zdařilou novinkou předvedla vystoupení dorostenek – cvičení župních celků při společné hudbě. Odvaha s jakou ženský cvičitelský sbor Č. O. S. sáhl po tomto řešení, byla korunována úspěchem. Tento způsob byl pouze jako zkušební a jen pouze pro část žup, které se dobrovolně přihlášily. Názorné srovnání obou způsobů mluvilo rozhodně pro cvičení se společnou hudbou. Hudebním doprovodem ke cvikům byla zvolena Pospíšilova hudba k lublaňským kroužkům, jejíž ráz ponechával tvorbě cviků široké pole.⁶⁰

⁵⁸ FUČÍKOVÁ, O., *Závody dorostenek. In: Památník VII. Vsesokolského sletu v Praze 1920*, Praha, 1923, Nakladatelství a knihkupectví Československé obce sokolské v Praze, s. 119-120.

⁵⁹ HILLER, J., *Druhý den dorostu, In: Památník VII. Vsesokolského sletu v Praze 1920*, Praha, 1923, Nakladatelství a knihkupectví Československé obce sokolské v Praze, s. 129.

⁶⁰ NA Praha, fond ČOS, karton č. 783, časopis Sokolice, s. 119-120, r. 1920.

Ze skupin nejvíce upoutala pozornost župa Čížkova a Jungmannova. Cvičilo se bez hudebního doprovodu, pouze na povely. Župa Středočeská ovšem při ukázkách prostných vzala k sobě pět dorostenců s houslemi, kteří doprovázeli cvičení ostatních.

Společná prostná tvořila střed všech příprav a byla také zlatým hřebem I. Sletu dorostu.

První slet sokolského dorostu je spjatý se jménem náčelníka Č. O. S. dr. Jindřicha Vaníčka.⁶¹

Tímto cvičením byl ukončen pro dorostence tělocvičný program sletový. Dorostenci se zhostili tohoto svého úkolu skvěle ke cti jednot i všeho Sokolstva.⁶²

⁶¹ Jindřich Vaníček byl legendární náčelník ČOS a rytíř čestné legie, zavedl do Sokola sporty. Sám aktivně provozoval veslování, tenis, šerm, box, závodně plaval. Je autorem mužského cvičebního úboru. Pořádal cvičitelské školy, přispěl k rozvoji tělocviku na školách a v armádě. 28. října 1918 v Praze organizoval Národní stráž a v roce 1919 pak vojenskou pomoc 4 sokolských praporů na Slovensku proti akci Maďarů. V letech 1919 až 1927 působil na Ministerstvu národní obrany. Vedl 6 sokolských sletů. Na jeho počest byla r. 1934 pojmenována Sokolská župa Dr. Jindry Vaníčka v Brně. (www.vanickovazupa.cz, 16. 1. 2012)

⁶² HILLER, J., *Druhý den dorostu*, In: *Památník VII. Vsesokolského sletu v Praze 1920*, Praha, 1923, Nakladatelství a knihkupectví Československé obce sokolské v Praze, s. 129.

4.8 25. června - slet sokolstva

Příjezd zahraničních hostů do Prahy a jejich vítání

Tentokrát se sokolové velmi těšili na vítání zahraničních hostů, kteří byli pozváni na slet, jelikož je mohli poprvé přivítat v osvobozené vlasti, jako synové osvobozeného národa. Přihlášek z ciziny bylo mnohem více, než v minulých letech. Tentokrát ovšem nevítili hosty pouze sokolové, ale i město a stát. O vládní hosty se staral stát, o zástupce měst zastupitelstvo obce pražské a o hosty, kteří přijeli jako zástupci různých přátelských tělocvičných sdružení, se staral 26členný cizinecký odbor, kterému předsedal dr. Scheiner, starosta Č. O. S.

Jako první přijeli náčelníci gymnastických jednot z Francie, které pozdravil na nádraží sám dr. Scheiner. Před budovou nádraží je pozdravila čestná stráž sokolská a byli také uvítáni sokolským obcenstvem, které od rána očekávalo příjezd hostů. Poté již následoval vlak za vlakem, který přivážel výpravu za výpravou. Přijížděli bratři Jihoslované, lužičtí Srbové, Rusové, Ukrajinci, Angličané, další Francouzi a Švédové. Belgičané přijeli až druhý den v půl páté odpoledne.

Všechny hosty sokolové přivítali na nádraží srdečně, ale krátce. Pravého přivítání se jim však dostalo teprve při průvodu.

Doba, ve které se konal VII. všesokolský slet, poznamenala účast zahraničních delegací. Byl ohrožen příjezd Jihoslovanských sokolů, a to z politických důvodů, když zjistili, že budou zváni Bulhaři a Italové. Jihoslované se s nimi setkat nechtěli. Nakonec výprava sokolů, vládních a městských zástupců do Prahy dorazila.⁶³

⁶³ FLEISSIG, J., *Vítání hostů*, In: *Památník VII. Vsesokolského sletu v Praze 1920*, Praha, 1923, Nakladatelství a knihkupectví Československé obce sokolské v Praze, s. 234.

Závody ženských družstev a jednotlivkyň v družstvech nižšího i vyššího oddílu

Od 8 hodiny ranní, se konaly vůbec první ženské závody v historii sletů. Byla to velká zkouška pro ženy a to nejen z hlediska tělocvičné zdatnosti, ale i organizačních schopností. Ženy chtěly přesvědčit všechny pochybovače o jejich rovnocennosti a odpovědnosti v sokolské práci. Závody byly hlavně snahou po všestrannosti, aby cvičenky při přípravě na závody, zaměstnávaly celé tělo a nejen jen některou část na úkor ostatních. Proto závody obsahovaly cviky na obratnost, sílu, i vytrvalost, ovšem ve stupni přiměřeném ženám. Proto byl nářadový tělocvik rovnoměrně vyvážen prostnými, avšak závodní řád, který používaly ženy a vycházel z řádu Č. O. S., neznal úlev ani shovění.

Ženy závodily ve čtyřech celcích a to:

1. ve společných cvičeních - v prostných a pořadových
2. na nářadí – kruhy, bradla, kladina, kůň na dél bez madel
3. v tělocviku prostém – běh, skok daleký s rozběhem, vrh míčem s poutkem a koulí
4. ve znalosti podstaty myšlenky sokolské (ideové závody)

I když, předběžný počet nahlášených družstev a závodnic klesl téměř na polovinu, přesto byla účast hojná. Celkem se závodů zúčastnilo 120 družstev (106 nižších a 14 vyšších) se 788 závodnicemi.

K soudcování bylo povoláno 142 soudkyň, ze všech žup, mimo slovenské. Župy vyslaly k soudcování převážně starší a zkušené cvičitelky.

V nižším oddíle vyhrála Anna Neumanová z Rychnovské jednoty, ve vyšším oddíle vyhrála Štěpánka Adámková z Brněnské jednoty, z Rastislavovy župy a v družstvech se na prvním místě umístilo družstvo ze Žižkova ze středočeské župy.

Pro vítěze byla cenou kniha, na místo lipového věnce, který dostávali muži. Jelikož lipový věnec zůstane vždy jen symbolem, ale kniha má i svou vnitřní cenu. V té době byla kniha cenným statkem, pečlivě chráněným a s pokolení na pokolení předávána jako poklad nejdražší. Když totiž chtěli zlomit moc českého ducha, sáhli na jeho knihy, které pálily a ničily.⁶⁴

⁶⁴ TÁBORSKÁ, O., *Předsletové závody žen*, In: *Památník VII. Vsesokolského sletu v Praze 1920*, Praha, 1923, Nakladatelství a knihkupectví Československé obce sokolské v Praze, s. 219.

Závod jednotlivců o přebor Č. O. S.

Odvahou bylo po osmileté přestávce, naplněné válečnými strastmi, uspořádat závod o přebor Č. O. S. Ráno v 8 hodin ráno nastoupilo na cvičiště 22 nejlepších z nejlepších, aby se utkalo o lipovou ratolest. Závodníci byli rozděleni do tří družstev a poté absolvovali jednoho odvětví závodu k druhému. Závodníci museli zacvičit sestavu na bradlech, kde se nejvíce dařilo Ladislavu Váchovi z Brna z Rastislavovy župy, který jediný byl odměněn 9 body z 10. Lepší výsledky přinesla při povinném cvičení hrazda. Volné sestavy poskytl pozoruhodnou podívanou. Závodníci předvedli rozmanitost a zařazení těžkých prvků do svých sestav hned 3 závodníci obdrželi 9 bodů. Závodníci si zdatně vedli i v dalším cvičení a to na koni na šíř, zde své umění metačské nejlépe předvedl František Červenka ze Zlína z Hanácké župy, který dostal plný počet bodů. Nejméně zdařilá byla cvičení na kruzích, které se nepovedlo hned 9 závodníkům. Za toto cvičení nejvíce dostal Robert Pražák z Plzně z Plzeňské župy. Plnými body bylo oceněno 5 závodníků v dalším cvičení, které následovalo a to na koni na dél. V prostných se zřejmě již projevila u závodníků únava, nikomu se nepodařilo zacvičit svoji sestavu, tak aby mohla být oceněna plným počtem bodů. Po krátkém odpočinku nastoupili závodníci další část závodu, kde změřili síly ve šplhu, skoku vysokém, skoku dalekém, skoku o tyči, vrhu koulí, v běhu na 100 m a ve vzpírání břemen. Celkově závod jednotlivců o přebor Č. O. S., vyhrál Jindřich Duška z Vinohrad ze Středočeské župy.⁶⁵

V podvečerních hodinách se po Praze konaly kulturní doprovodné akce. V Národním a Vinohradském divadle slavnostní představení a na Žofíně, v Národních domech na Vinohradech, Smíchově, Karlíně a v Sokolovně na Žižkově se konaly tělocvičné akademie.⁶⁶

⁶⁵ SÝKORA, J., *Závod o Přebor ČOS, In: Památník VII. Všesokolského sletu v Praze 1920*, Praha, 1923, Nakladatelství a knihkupectví Československé obce sokolské v Praze, s. 217 - 219.

⁶⁶ NA Praha, fond ČOS, karta č. 773, Pořad VII. sletu všesokolského v Praze 1920.

4.9 26. června

Závody mužských družstev na náradí, nižšího i vyššího oddílu

Původně se podle plánu měly uskutečnit závody od 6 hodiny ranní, ale z důvodu velkých deštivých přeháněk, byly závody odloženy na 9 hodinu. Závodu se účastnilo 264 šestičlenných družstev. Tříhodinové zpoždění mělo za následek, že závod musel být upraven a vedl ke zrychlení závodu, jelikož přeložení nepřicházelo v úvahu, neboť odpoledne následovalo veřejné vystoupení. Závodilo se celkem v 5 disciplínách, v běhu přes překážky, v kruzích, ve skoku do dálky, nárad'ových cvičeních, v prostných cvičeních. Výkony ovlivňovalo rozmoklé cvičiště. Nejméně se dařilo závodníkům ve skoku do dálky a běhu přes překážky. Z důvodu mokrých náradí, která ohrožovalo bezpečnost závodníku, se přesunuly závody do tělocvičny Sokola v Praze 7. Tyto závody byly rozvrženy do několika dní.⁶⁷

Odpoledne ve 3 hodiny probíhalo na sletišti ještě veřejné cvičení vojska, kde vojáci předvedli svá prostná, cvičení na náradí, cvičení v tělocviku prostém, a jejich cvičení se zbraní.

Večer byl opět nabytý kulturními akcemi, slavnostními představeními v Národním a Vinohradském divadle, tělocvičnými akademiemi, a Slavností na Vltavě, kde účinkovaly veslařské kluby, vojsko, sokolské pěvecké a tubačské kroužky a hudební sbory. Večer v půl deváté proběhl v Obecním domě v Praze Uvítací večer hostí.⁶⁸

⁶⁷ SÝKORA, J., *Závody*, In: *Památník VII. Všesokolského sletu v Praze 1920*, Praha, 1923, Nakladatelství a knihkupectví Československé obce sokolské v Praze, s. 215.

⁶⁸ NA Praha, fond ČOS, karta č. 773, Pořad VII. sletu všesokolského v Praze 1920.

4.10 27. června – hlavní dny sletové

Pout' k Tyršovu a Fügnerovu hrobu

Je pěkným zjevem všech sletů, že se první hlavní den věnuje vzpomínce na tvůrce a zakladatele Sokolstva dr. Miroslava Tyrše a Jindřicha Fügnera. Stalo se i tentokrát poutí k hrobu Tyršovu a Fügnerovu. V 8 hodin ráno se Sokolstvo shromáždilo před tělocvičnu Sokola pražského a poté se vydalo na Olšanské hřbitovy. V čele průvodu šli francouzští gymnasté se svým praporem, zástupci města Paříže, belgičtí gymnasté rovněž s praporem. Sokolstvo Jugoslávie, Ukrajinci a zástupce České obce americké. Na hřbitově očekávala průvod delegace z Londýna a zástupci tělocvičných a spolkových sportů anglických.

Místostarosta Č. O. S. br. František Mašek vzpomněl ve svém projevu obou zakladatelů Sokolstva a slíbil, že Sokolstvo zdvojnásobí své úsilí na šíření sokolské myšlenky v českém lidu. Své projevy přednesl také zástupce delegace z Paříže pan Brusson, který ve své řeči vzpomněl česko – francouzských styků, které byly utuženy zásluhou Sokolstva a československých legií. V projevu, zástupce Belgie a Anglie pan Sully, pronesl obdiv nad českou tělesnou výchovou. Poté promluvili ještě zástupce Ukrajinců, Sokolské obce americké, Jihoslovanské a zástupci města Prahy. Poté ještě všechny delegace navštívily hrob bývalého starosty Č. O. S. dr. Podlipného⁶⁹ a vzpomněly jeho veliké práce na prohloubení styku s cizinou.⁷⁰

⁶⁹ JUDr. Jan Podlipný (24. srpna 1848, Hněvčevy – 19. března 1914, Praha) byl pražský advokát, starosta města Prahy (1897–1900) a poslanec českého zemského sněmu za mladočeskou stranu, první starosta České obce sokolské (1889–1906), kde bylo jeho hlavním cílem prosazovat české politické cíle skrze Sokolstvo mezinárodně. Nejčilejší oficiální i osobní styky navázal Sokol s Francií. Jejich důležitost pro budoucí známost "zapomenuté" české státnosti v cizině nebyl dodnes zřejmě zcela doceněn.

(<http://pamet-dv.sweb.cz/podlipny2.htm>)

⁷⁰ NA Praha, fond ČOS, karta č. 784, novinový výstřižek Lidové noviny ze dne 28.6.1920.

Umělecké matiné

Dopoledne od 10 hodin se konalo v Obecním domě v Praze umělecké matiné⁷¹, na kterém zahrála Šaškova Filharmonie Dvořákovu Bohatýrskou píseň. Ilona Kurzová zahrála Dvořákův klavírní koncert, Jaroslav Kocián Dvořákův koncert houslový a Pěvecké sdružení moravských učitelů provedlo sbory Křížkovského, Novákovy a Förstrový. Moravské učitelky vystoupily se sbory Janáčkovými a Smetanovými. Největší a také zasloužený úspěch měla pěvecká čísla moravských učitelů. Dirigent a sbor byli předmětem spontánních ovací. Koncertní matiné svým dlouhým programem trvalo přes tři hodiny.⁷²

Sletová scéna

Závěrem nedělního slavnostního odpoledne byla provedena sletová scéna Socha Svobody. Obecenstvo netrpělivě očekávalo její zahájení, protože se domnívalo, že ji přeruší nastalý déšť. Na štěstí déšť ustal, takže se scénou se začalo opožděně, ale přece. Průběh byl hladký, ani kapka deště ho nepřerušila. Jak bylo vidno z nadšení obecenstva, náleží scéna k nejoblíbenějším sletovým číslům.

Na sletovou scénu pro VII. všesokolský slet byla vypsána soutěž. Zdálo se, že po Marathónu, který byl sletovou scénou VI. všesokolského sletu, Sokolové sotva stvoří něco velkolepějšího v myšlence a provedení. Do soutěže, kterou vyhlásil scénový odbor, přišlo mnoho návrhů, ale bylo všem jasné, že musí být ve scéně ztělesněno osvobození. Porota v lednu, ve složení Karel Vaníček, Alois Dryák, Jan Kučera a Antonín Otčenášek po dlouhých jednáních vybrala návrh Grotgerovy „Slavie“. Budování sochy Slávie, zněl námět scény k VII. všesokolskému sletu.

Původně měla být hlavní idea scény Slovanstvo, ale tehdy v důsledku 1. světové války stáli Slované ještě proti sobě – Poláci proti nám a Rusům a Srbové proti Bulharům, proto byly obavy, že scéna vyjadřující všeslovanskou jednotu by nenašla porozumění u diváků. Proto se přesunula na ideu českého národa.

⁷¹ Matiné (z matinée, francouzsky dopoledne) je kulturní akce konaná dopoledne.

⁷² NA Praha, fond ČOS, karton č. 784, novinový výstřižek Lidové noviny ze dne 28. června, r. 1920.

Něco ale z původní myšlenky přece zůstalo. Jednotlivé slovanské národy měly přinášet kameny na stavbu sochy, místo slovanských národů, nastoupily jednotlivé kmeny československého lidu – Čechové, Hanáci, Slezané a Slováci. Lid československý měl stavět svoji svobodu, kterou znázorňovala socha Svobody. Děj scény začal válkou, kterou znázorňovala divá smečka 21 rudých jezdců na koni, která se přehnala jako vichřice přes celou arénu.

Za touto smečkou se vlekl lid zbědačený válkou, který klesal znaven v beznaději. Poté na scénu přicházel vesnický lid s dětmi, nová síla, která probouzela znavené. Lid sebou přivázel balvany na stavbu sochy. První skupina představující Čechy byla znázorněna Chody a plzeňským lidem oblečených v chodských krojích. Skupina nesla ve středu český prapor se lvem. Z východní brány vcházela druhá Valašská a Slezská skupina doprovázena motivy slezských národních písní. Za nimi následovala skupina třetí, Hanáci a Moravské Slovensko. Tato skupina byla nejbarvitější četnými kyjovskými kroji. Přicházela za zvuků moravské hymny „Moravo, Moravo, Moravičko milá“. Mezitím co Moravané byli před tribunou, vyšla čtvrtá a poslední skupina, Slovenská, uvedená motivem hymny „Nad Tatrou sa blýská“. Skupiny v národních krojích představovaly jednotlivé vrstvy národní bytosti, kterým chybí organizace jednotné vůle, aby národní celek dosáhl práva na bytí mezi národy. Do arény poté vtančila stuha doset dívek v bílých halenkách, v červených květovaných sukních a mávající bílými šátky. Stuha byla symbolem myšlenky. Mezi tím stavba sochy postoupila ke svému závěru, chyběla jen hlava, když na scénu opět vjeli zlověstní jezdci a srazili Velikou Matku Vlast k zemi. Od východní brány přicházeli legie, jako blanické vojsko. Jako symbol vítězství nesli hlavu a ruce sochy, s pruty svornosti. Scénu vytvořilo s nesmírným duševním a fyzickým úsilím skoro tři tisíce lidí. Slavnostní odbor počítal s rozpočtem na scénu nejvýše 200 000 Kč.

Koncepce i provedení sochy byla dílem sochaře Otomara Rábla. Hudbu ke scéně složil skladatel Anatom Provazník, který v poslední chvíli, když skladatel Prokop těžce onemocněl, převzal na sebe tento úkol. V hudbě, zaznívaly hymny sbratřených slovanských národů.⁷³

⁷³ OČENÁŠEK, A., *Sletová scéna*, In: *Památník VII. Vsesokolského sletu v Praze 1920*, Praha, 1923, Nakladatelství a knihkupectví Československé obce sokolské v Praze, s. 246-250.

4.11 28. června

Dopoledne hold Sokolstva prezidentu T. G. Masarykovi

Sokolstvo při svém prvním sletu v osvobozené vlasti pokládalo za svou milou povinnost poklonit se prezidentově práci a znovu jej ujistit, že snahy sokolské budou věnovány k udržení svobody, zvelebení a povznesení republiky. Za tímto účelem, se členové výboru Č. O. S. a zástupci všech žup shromáždili ve velkém audienčním sále, aby se poklonili velkému vůdci našeho národa. Spolu s nimi se této události zúčastnili i zástupci francouzských gymnastů a zástupci Sokola jihoslovanského.

Starosta dr. Scheiner pozdravil prezidenta těmito slovy:

„Pořádající svůj slet, pokládáme za svoji povinnost, poděkovati Tobě, bratře prezidente. Veškeré naše konání není proniknuto jinou snahou než pro zdar naší republiky. Pracovali jsme tak před válkou, za války a pracujeme i nyní a všechno naše cítění a smýšlení platí jen blahu republiky. Přistupujeme k Tobě jako k bratru, neboť náležíš do našich řad a vícekrát jsi otevřeně projevil, jak si vážíš myšlenky sokolské. Ubezpečujeme Tebe, že budeme jako doposud, tak i nadále pracovati pod laskavou přízní Tvojí a chováme naději, že za Tvého působení dospějeme mety, aby naše republika stala se vzorným, v pravdě demokratickým státem. Ubezpečuji Tebe nejvřelejší oddaností a věrností!“

Po těchto slovech předal prezidentovi zvětšenou plaketu sokolského odznaku z bronzu, ve zlatě kalenou na mramorovém podstavci, na kterém bylo vyryto věnování: „Budovateli svobody vděčné Sokolstvo 28. června 1920.“⁷⁴

⁷⁴ HILLER, J., *Hold Sokolstva prezidentu Masarykovi*. In: Památník VII. Všesokolského sletu v Praze 1920, Praha, 1923, Nakladatelství a knihkupectví Československé obce sokolské v Praze, s. 142.

Závod v šestiboji a závodu zvláštním

Hned ráno, jako první tělocvičné vystoupení byl v 7 hodin závod v šestiboji a závodu zvláštním mužů. Šestiboj se skládal ze šesti disciplín. Ze skoku vysokého, skoku do dálky, běhu na 100 yardů, vzpírání 50 kg břemene, vrhu koulí a cvičení prostrných. Vítězem se stal Josef Tůma z Karlínské jednoty, z Barákovy župy, na druhém místě se umístí Josef Šmíd z Chicagské jednoty z Ameriky a na třetím místě skončil jeho bratr Karel ze stejné jednoty, který měl celkově o jeden bod méně.

Závod zvláštní měl několik disciplín. Vrh koulí, krychlí, oštěpem, diskem. Skoky do dálky s rozběhem, z místa, o tyči a trojskok, zvedání břemene 50 a 25 kilogramů, šplh, šerm, plavání, běh rozestavný, pasáka, házená o postup, běhy na 100, 200 a 500 metrů, přespolní běh na 6 kilometrů, zápas, střelbu a skoky do vody. Vrh koulí a vrh krychlí vyhrál Jaroslav Frýbot ze Smíchovské jednoty, když koulí vrhl 10,90 metrů a krychlí 6,70 metrů. Diskem hodil nejdále Jan Andrysík z Vinohradské jednoty, jehož disk doletěl 31,60 metrů. Disciplínu v hodu oštěpem vyhrál Jindřich Jirsák z Rokycanské jednoty, výkonem 36,45 metrů, ten ještě zvítězil i ve skoku vysokém o tyči výkonem 3,25 metrů. Do dálky s rozběhem skočil nejdál Josef Tůma z Karlínské jednoty. Skok daleký z místa a skok vysoký vyhrál Otto Jandera z Bratislavské jednoty. Ve spírání 50 kilogramové činky obouruč zvítězil Vojtěch Luža z Brněnské jednoty, který vzepřel 27 krát činku, nad svojí hlavu. Ve zvedání 25 kilogramové činky jednou rukou vyhrál Miroslav Slezák z Pražské jednoty, ten tuto činku zvedl ve třech pokusech 52, 28 a 24 krát. Antonín Linhart z Kolínské jednoty zvítězil ve šplhu v čase 9,45 vteřin. Disciplíny v šermu ovládl Václav Šerý z Vinohradské jednoty, který vyhrál ve všech druhích šermu, v šermu kordem, šavlí i koncířem. Plavání na 100 metrů se stalo kořistí Karla Šmída z Chicagské jednoty, který tuto vzdálenost uplaval za 1, 25 vteřin. Na prvním místě ve skocích do vody se umístil František Srbek z Pražské jednoty. Běhy na 100, 200 a 500 metrů měly jednoho vítěze a to Josefa Řecku z Bubenečské jednoty, který tyto vzdálenosti uběhl v čase 11,45 a 24 vteřin a 1 minuta a 11 vteřin. V přespolním běhu vyhrál Josef Zyka z Pražské jednoty z Barákovy župy v čase 23 minut a 20 vteřin. Další disciplínou, která měla stejného vítěze, byla střelba na 200 a 300 kroků. Tyto disciplíny vyhrál Josef Libert z Pražské jednoty. Střelba na 400 kroků měla jiného vítěze, byl jím František Bláha ze stejné jednoty. Disciplíny, kde závodila družstva,

byla divácky velmi oblíbená. Hru „velký pasák“ vyhrálo družstvo z jednoty Plzeňské a ve hře „špaček“ bylo nejúspěšnější družstvo z Kolínské jednoty. Závod družstev v rozestavném běhu na 4 x 200 metrů vyhrálo družstvo z Brněnské jednoty v čase 1,41 minuta.⁷⁵

Slavnost položení základního kamene k Žižkovu pomníku na Vítkově

Do rámce sletových slavností byla zařazena i slavnost kladení základního kamene k Žižkovu pomníku na hoře Vítkov. Bylo to přesně 500 let, kdy císař Zikmund s ohromným vojskem táhl ku Praze, ale Praha se nezachvěla, neotevřela brány, neboť k ní pronikal duch Jana Žižky odhodlaný bránit zákona Páně a jazyka českého proti všem.⁷⁶ Odhodlané usnesení Č. O. S., uspořádat slet v roce 1920 povzbudilo výbor spolku pro vybudování Žižkova pomníku k oslavám 500 výročí památné bitvy a položením základního kamene k budoucímu pomníku. Č. O. S. byla požádána, aby slavnost byla zařazena do oficiálních slavností všesokolského sletu, aby si náš lid, i cizina a celé sokolstvo uvědomilo svoji povinnost postavit důstojný pomník národnímu hrdinovi Janu Žižkovy z Trocnova. O zaslání kamenů pro základ pomníku, byla požádána jihočeská města, významná v historii Žižkových bojů. Základní kámen dodalo město Tábor a další kameny zaslala města Plzeň, Domažlice, Přebyslav. Jihočeské spolky „Prácheň“ a „Budivoj“ věnovaly kameny z Žižkova rodiště – z Trocnova.

Ráno 28. června v 8 hodin ráno se vypravil z obecního dvora průvod se základním kamenem na vrch Žižkov. Průvod zahájila sokolská jízda, za kterou následovalo Sokolstvo, místní spolky, československá krojová družina, pluky legionářů v plné zbroji. Svoji pestrostí, rázovitostí i vážností, zdůrazněnou zvláště vojenskou polní výzbrojí poutal na sebe průvod pozornost obecenstva, které lemovalo žižkovské ulice až ke vchodu na vrch Žižkov. Pan prezident k všeobecnému překvapení nejel na vrch svým automobilem, ale šel jako ostatní pěšky po boku starosty města a doprovázejících ministrů. Po písních a projevech následovaly poklepy na základní kámen.

⁷⁵ *Výsledky sletových závodů ČOS*, In: Památník VII. Vsesokolského sletu v Praze

1920, Praha, 1923, Nakladatelství a knihkupectví Československé obce sokolské v Praze, s. 167.

⁷⁶ NA Praha, fond ČOS, karton č. 784, novinový výstřižek Lidové noviny ze dne 28. června, 1920.

Po panu prezidentovi následovaly poklepy zahraničních hostů např. starosty Londýna, jihoslovanského poslance Hribara, generála Pellé, ministrů, starosty města Prahy, města Tábora, starosty Č. O. S. dr. Scheinera, protektora spolku pro vybudování Žižkova pomníku dr. Karla Kramáře, předsedy národního shromáždění Tomáška a mnohých jiných. Po zazpívání národní hymny, spuštění kamene do šachty, byla slavnost ukončena.⁷⁷

Zkouška mužů a žen na prostná cvičení

Členstva se ke cvičením prostným přihlásilo tolik, že muselo být tři zkoušek. První se konala v neděli 28. června od 8 hodiny ranní a zbylé dvě se v pondělí 29. června spojila v jednu zkoušku, která se konala v 9 hodin ráno.⁷⁸

Tato zkouška byla o hodinu opožděna z důvodů nedělní srážky vlaků u Českého Brodu, která způsobila čtyřhodinové zpoždění vlaku, který dopravoval cvičící členstvo z Tyršovy župy do Prahy. Tato tragédie byla jedinou černou kaňkou na VII. všesokolském sletu. Tato nehoda si vyžádala 5 mrtvých a 76 zraněných.⁷⁹

Při první zkoušce v neděli 28. června cvičilo 10 112 cvičenců, což byl největší počet cvičenců, který mohl být na sletišti umístěn.⁸⁰

Po mužích na sletišť nastoupily ke své zkoušce na prostná, také ženy. Tato zkouška začala v 10 hodin dopoledne.⁸¹

Veřejné cvičení členstva

Když bylo rozhodnuto, že se bude konat slet, ustanovily ženy technický odbor s náčelnicí Miladou Malou v čele. Odbor vymýšlel jaká společná cvičení vybrat pro cvičení žen. Jelikož bylo na dvou předešlých sletech cvičeno s kužely, rozhodlo předsednictvo, že společná cvičení na sletu budou prostná. Toto cvičení předvedly ženy ve tři hodiny odpoledne, jako první cvičení tento den. Prostná se skládala ze čtyř oddílů,

⁷⁷ BALVÍN, J., *Slavnost kladení základního kamene k Žižkovu pomníku na vrchu Žižkově*, In: Památník VII. Vsesokolského sletu v Praze 1920, Praha, 1923, Nakladatelství a knihkupectví Československé obce sokolské v Praze, s. 263.

⁷⁸ SÝKORA, O., *Prostná cvičení mužů*, In: Památník VII. Vsesokolského sletu v Praze 1920, Praha, 1923, Nakladatelství a knihkupectví Československé obce sokolské v Praze, s. 152.

⁷⁹ NA Praha, fond ČOS, karton č. 784, novinový výstřížek Lidové noviny ze dne 28. června, 1920.

⁸⁰ SÝKORA, O., *Prostná cvičení mužů*, In: Památník VII. Vsesokolského sletu v Praze 1920, Praha, 1923, Nakladatelství a knihkupectví Československé obce sokolské v Praze, s. 152.

⁸¹ NA Praha, fond ČOS, karton č. 773, Pořad VII. sletu všesokolského v Praze 1920.

které připravila sestra Hana Dubová a sestra Rosenbaumová – Peřinová. Hudbu k prostným složil skladatel bratr Pospíšil.⁸²

Obsah byl opět pohybově i prostorově náročný, výsledek velmi zdařilý. Poprvé opustily ženy starobyle působící stejnokroje „námořnického“ stylu a zacvičily v novém úboru – skládané sukénce, bílé halence s vyšívanými rukávy a červeném šátku. Ten se udržel po dobu dalších čtyř sletů a působil vždy jako podnět pro výtvarné využití v choreografii skladeb.⁸³

Po ženách nastoupili také muži k nejvýznamnějším sletovým cvičením, kterými jsou cvičení prostná. Cvičení prostná jsou však též důležitým činitelem po stránce estetické. Klade se na ně důraz nejen z toho, jak sokolové pracovali po stránce tělesné, ale i jak se naučili podřídit svoji osobnost ve prospěch celku, jak rozumí heslu „osobnost nic, celek vše“. Celé vystoupení (nástup, prostná i odchod) trvalo 45 minut. Prostná se skládala z pěti oddílů. Každý oddíl měl jinou sestavu. Cvičení byla projevem sjednocené síly a vůle desetitisíců a tato jednota obecnstvu a nejen jemu imponovala.⁸⁴

Po veřejných cvičeních, byl den zakončen opět kulturními akcemi. Program byl stejný jako v sobotu 26. června.⁸⁵

⁸² DUBOVÁ, H., *Sletová prostná žen*, In: Památník VII. Všesokolského sletu v Praze 1920, Praha, 1923, Nakladatelství a knihkupectví Československé obce sokolské v Praze, s. 151.

⁸³ KOZÁKOVÁ, Z., *Sokolské slety 1882-1948*, Praha, 1994 Orbis, s. 25.

⁸⁴ SÝKORA, O., *Prostná cvičení mužů*, In: Památník VII. Všesokolského sletu v Praze 1920, Praha, 1923, Nakladatelství a knihkupectví Československé obce sokolské v Praze, s. 152.

⁸⁵ NA Praha, fond ČOS, karton č. 773, Pořad VII. sletu všesokolského v Praze 1920.

4.12 29. června

Průvod Sokolstva Prahou

Průvod je důležitou součástí sletu, je vlastní samostatnou slavností. Průvod je význačným projevem a pozdravem pražskému lidu i městu, národu i republice.

V průvodu převládají kroje československého Sokolstva. U mužů ohnivě červená košile, drábové jezdecké kalhoty v černých čižmách a přes košili přehozená šňůrovaná kajda, na hlavě kulatá černá čapka s kokardou a sokolím peřím. Je v něm použito různých prvků ze slovanských národních krojů. Návrhy na kroj maloval jeden z nejlepších českých malířů Josef Mánes. Červená košile je převzata od Garibaldiho⁸⁶ bojovníků a symbolizuje boj za svobodu a za vlast; čapka a péro z ptáka sokola se odvozují od černohorských junáků a znamenají statečnost a bystrost.⁸⁷ Sokolský kroj byl považován za symbol vlastenectví a tak se brzy stal až módní záležitostí. Výbor sokola musel proto přijmout rázná opatření, která užívání kroje na veřejnosti omezovala pouze na společenská vystoupení.⁸⁸

Ráno v 7 hodin se dostavovaly k Pražskému Sokolu ze svých nocleháren župy s prapory, hudebními sbory a tabulkami jednot. Průvod se začal řadit podle žup ve stočlenných sborech. Řazení probíhalo v Sokolské, Tábořské Puchmajerově, Havlíčkově, Hádkově a Komenského třídě. Když byli bratři seřazeni a za čapkami i na župní standartě měli lipové lístky, zazněla v 9 hodin rána z hmoždíře a průvod vykročil ze Sokolské třídy od Fügnerovy Sokolovny nahoru Palackého třídou na Královské Vinohrady, kolem divadla do Jungmannovy třídy. Poté prošel průvod kolem muzea na Václavském náměstí, ulicí 28. října, Národní třídě a u Národního divadla odbočil po Masarykově nábřeží, Křížovnickou ulicí až na Staroměstské náměstí.

V čele průvodu jela čestná jízda 26 jezdců na koni. Za jízdou, která upravovala cestu pro průvod, šel slovenský rolnický lid v krásných rázovitých krojích, pak skupiny hostí seřazené podle vzdálenosti. Skupiny z Ameriky, Belgové, Francouzi, Jihoslovanský

⁸⁶ Giuseppe Garibaldi (4. července 1807, Nice – 2. června 1882, Caprera) byl vůdce vlastenců v partyzánské válce proti rakouské a francouzské armádě na území Itálie v letech 1848-1849 a 1851. Úspěšně dobyl Sicílii i Neapol a napomohl vytvořit zárodek Italského království.

⁸⁷ HAVLÍČEK, V., *Sokolské slety*, Praha, 1948, Sfinx, s. 48.

⁸⁸ NOVOTNÝ, J., *Sokol v životě národa*, In: příloha deníku Svobodné slovo, Praha, 1990, vydavatelství Československé strany socialistické.

svaz sokolský, Švédové, Ukrajinci, zahraniční jednoty Sokol z Paříže, z Berlína, z Drážďan, z Lipska a Mnichova. Za trubačským sborem Sokola Pražského krácel vůdce průvodu, náčelník ČOS dr. Jindřich Vaníček.

Za standartou Č. O. S., doprovázenou bratry – legionáři a za praporem Č. O. S. šel starosta Č. O. S. dr. Josef Scheiner s náměstkem br, Františkem Maškem, náčelníci Č. O. S. s. Miladou Malou. Ve dvou desitistupech následovalo předsednictvo Č. O. S. Po nich šlo členstvo ve slavnostním kroji. V čele každé župy krácel župní náčelník s čestnou stráží, kterou tvořili bratři se šavlemi, pak župní předsednictvo a prapory jednot z celé župy v osmistupu. Ke konci průvodu jela sokolská jízda 512 jezdců s 8 trubači v čele. Na Staroměstské náměstí průvod dorazil v 10 hodin a 17 minut. Před staroměstskou radnicí, očekávali průvod všichni vzácní hosté z řad sokolů, hosté z města Prahy (delegace z Paříže, Londýna, Cognacu aj.) členové československé vlády a jejich hosté, zástupci armády, členové poslanecké sněmovny. Celé tři hodiny stáli a s radostným úsměvem na tváři zdravili sokolský průvod.

Když se náměstí zaplnilo do posledního místa, tak z týnských věží zazněly zvuky Smetanových fanfár, jako pozdrav Smetanova genia osvobozené vlasti a sokolským plukům. Z radničního balkonu starosta Č. O. S. dr. Scheiner pozdravil Prahu a sokolstvo, a pronesl děkovnou řeč. Po jeho proslovu poděkoval také Starosta Prahy dr. Baxa. Na balkóně byl také přítomen prezident T. G. Masaryk a vzácní hosté ze zahraničí. Po skončení děkovných projevů opět zazněly fanfáry z týnských věží a po jejich skončení zazpívalo sokolstvo obě národní hymny. Tímto byla slavnost na Staroměstském náměstí skončena a průvod se odebral Mikulášskou třídou zpět ke sletišti na Letenskou pláň. Průvod byl ukončen ve 12 hodin a 19 minut po poledni a Praze vzdalo hold celkem 35 000 mužů a 13 000 žen.⁸⁹

⁸⁹ HILLER, J., *Hold Sokolstva Slovanské Praze*, In: Památník VII. Všesokolského sletu v Praze 1920, Praha, 1923, Nakladatelství a knihkupectví Československé obce sokolské v Praze, s. 228

Zvláštní cvičení -Tyršova sestava

Odpoledne ve 3 hodiny bylo pořádáno na sletišti veřejné cvičení členstva, které obsahovalo protná žen, cvičení hostí, protná mužů a znázornění Tyršovy soustavy.

Když byly zahájeny sletové přípravy, byl vysloven požadavek, aby do sletového pořadu bylo zařazeno zvláštní cvičení, které by vedle protných, mohlo ukázat sokolskou práci. Bylo podáno několik návrhů, z nichž byl přijat návrh A. Pechláta, který chtěl obecnstvu ukázat bohatou čtvrt hodinovou soustavu cviků, které obsahuje Tyršova tělocvičná soustava.

Sestavy dle osnov byly vypracovány cvičitelskými sbory dle toho, jak jim látka byla přidělena. Pražské župy předvedly v jednotlivých skupinách všechny složky Tyršovy tělocvičné soustavy.

Z nastoupených cvičenců se rychle utvořily menší nebo větší oddíly, z nichž každá cvičila něco jiného. K vidění byla několikerá protná, běh, skok prostý, skok přes provaz i o tyči. Zacvičeny byly umělé sestavy efektních skupin, tahání lana, šerm, hry s míčem, vrhání oštěpem, cvičení s balonem, ale i s činkami, kužely, cvičení na kruzích, na bradlech, hrazdě, kladině a na koni. Nechyběla ani pochodová cvičení. Mnohá vystoupení zvláště efektní veletoce na hrazdě se saltovým odskokem vyvolávala u obecnstva bouři nadšení, které sledovalo vystoupení s velkým zájmem. Do cvičení se přihlásily i ženy, které chtěly také předvést ukázky cvičení v rámci Tyršovy tělocvičné soustavy. Celkem se cvičení zúčastnilo 2600 mužů a stejný počet žen.⁹⁰

Večer se konaly doprovodné kulturní programy. Slavnostní představení v Národním a Vinohradském divadle, koncert pro zahraniční hosty v Obecním domě v Praze a koncerty na rozloučenou na Žofíně, v Národních domech na Vinohradech a Smíchově.⁹¹

⁹⁰ NA Praha, fond ČOS, karton č. 784, novinový výstřižek Lidové noviny ze dne 28.6.1920.

⁹¹ NA Praha, fond ČOS, karton č. 773, Pořad VII. sletu všesokolského v Praze 1920.

Cvičení sokolské jízdy

Již od roku 1895, od III. sletu se snažily jízdni odbory, pěstující v Sokole jízdu na koni, aby při velkých slavných sletových dnech ukázaly svoji práci. První veřejné cvičení jízdy koňmo v Sokole, bylo provedeno odděleně od vlastního sokolského sletišť. Bylo konáno v balónové aréně národopisné výstavy. Toto cvičení provedl sám jízdni odbor Sokola Pražského a jeho výkony byly uznány a jízda v Sokole se tím postavila po bok cvičenců.

Jízdni odbory byly vyzvány, aby pro VII. všesokolský slet předložily návrhy společného cvičení, které by bylo možné provést na cvičišti a vedle toho pak, aby jízdni odbory připravily svá vlastní cvičení, konaná ve vyhrazených jízdárnách. Cvičení v jízdárnách obsahovalo metání na neosedlaném koni, jezdecký rej, cvičení se zbraní, skok přes překážku a jezdecké hry.

Pro VII. slet bylo zajištěno potřebné množství jezdeckých koní. Technický jezdecký odbor zajistil dostatečný počet dobrých jezdeckých koní z armády, se kterými mohli jezdci cvičit. Postaral se i o velký počet jezdců s koňmi z mimopražských jízdni odborů.

První zkouška na cvičení sokolské jízdy proběhla 27. června v 9 hodin ráno. Nezvyklost místa a nevýrazné vyznačení cvičiště a velký počet jezdců zavinila, že se zkouška nepovedla. Šťastnější a zdařilejší byl den 28. června, kdy se dopoledne konala na louce u Invalidovny v Karlíně druhá zkouška. Sokolská jízda se 29. června samozřejmě zúčastnila průvodu Prahou, kde jelo v průvodu 512 jízdni Sokolů.

Ve 3 hodiny odpoledne opět nasedlo 153 jezdců na své koně a vyjeli k Letenské pláni, kde měli vstoupit do sletové arény. Jízda byla složena ze dvou sborů, první byl složen z mimo pražských okrsků, který vedl bratr Port a druhý byl okrsek Pražský a vedl ho bratr Josef Růžička. Hladce a urovnaně vjely oba sbory ve čtyřstupovém útvaru na cvičiště, sešikovaly se ve dvou směrech a to tak, že první sbor byl čelem k hlavní tribuně a druhý čelem k hudebnímu pavilonu. Z tohoto postavení začalo vlastní cvičení.

Celé cvičení bylo provedeno v klusu a jeho ruch byl dosti živý a velice se líbil. Stala se však i příhoda, kterou obecenstvo zaznamenalo. Jednomu jezdci klopýtnul kůň o vyčnívající značku, když se jelo právě ve dvojstupech, jezdec s koně spadl a kůň běžel bez jezdce dál. Podařilo se však jezdci jedoucímu ve dvojici, koně uchopit za otěž a vést

je vedle sebe. Jezdec, který spadl, však ihned vstal, dohonil svého koně a vyšvihnuv se na něho v klusu, cvičil dále, i když byl do krvava zraněn. Byla to jediná epizoda, která se stala v celém počtu 153 jezdců.

Pochvala a potlesk obecnstva byly nejlepší odměnou výkonů za přesnost, pěkné chování a dokonalost cviků.⁹²

⁹² TILLE, O., *Jízda sokolská*. In: Památník VII. Všesokolského sletu v Praze 1920. Praha, 1923, Nakladatelství a knihkupectví Československé obce sokolské v Praze, s. 224.

4.12 30. června

Závody ve hrách mužů a žen

V poslední den sletu od 8 hodin ráno proběhly závody ve hrách. Tyto závody nebyly pro ženy povinné, proto účast na nich nebyla značná. Dostavilo se celkem 18 družstev. Tím byly přípravy na hry zjednodušeny. Závody mužů i ženy probíhaly současně. Muži závodily na východní polovině a ženy na západní polovině sletišť.

K první hře „rozestavnému běhu“ nastoupilo 8 ženských družstev. Každé družstvo mělo 11 členů, kteří byly rozděleny na dvě poloviny tak, že první stála na jedné straně a druhá stála na druhé straně a byla od sebe vzdálena 30 metrů. Cílem hry bylo předat přeběhnout vzdálenost 30 metrů v co nejkratší době, předat „peška“ (tím předat štafetu), tak aby neupadl na zem. Rychlost, hbitost a obratnost v podávání „peška“ rozhodovaly o vítězství. Do finále se dostaly družstva ze Žižkova z e Středočeské župy a Přelouče z Tyršovy župy, které celkově zvítězilo v této hře. Druhá hra byla „zajímačka“, tato hra vyžaduje nejen hbitosti, ale určité lživosti. Hrají ji dvě devítičlenná družstva od sebe vzdálená na 30 metrů. Jedna cvičenka jde k protějšímu družstvu a, kde tleská na ruce protihráček, po třetím úderu na ruku jedné a téže cvičenky nastává útěk zpět na místo, při čemž je dotyčnou cvičenkou pronásledována. Není-li chycena, je zajatou ta která jí pronásleduje. V opačném případě je zajata útočnice. Hra se hraje 10 minut a vyhrává ta strana, která má více zajatých. Do této hry se přihlásila pouze čtyři družstva. Rozhodující zápas ve druhém kole mezi družstvy z Mariánských Hor z župy Moravsko-Slezskou a z Bratislavy z župy Masarykovou vyhrálo družstvo z Mariánských Hor. Třetí hrou je házená, do které nastoupilo šest družstev. Nakonec se vítězem stává po třech kolech družstvo Vinohrad ze Středočeské župy.⁹³

Ženy pořádaly své závody poprvé samostatně, kterých se zúčastnilo celkem 800 sester. Soutěžilo se nejen v tělocvičných dovednostech, ale také v ideových znalostech.⁹⁴

⁹³ FUČÍKOVÁ, O., *Závody žen ve hrách*. In: Památník VII. Všesokolského sletu v Praze 1920, Praha, 1923, Nakladatelství a knihkupectví Československé obce sokolské v Praze, s. 223.

⁹⁴ KOZÁKOVÁ, Z., *Sokolské slety 1882-1948*, Praha, 1994, Orbis, s. 25.

Závody v plavbě, šermu a ve střelbě

Středa přinesla ještě závody mužů ve hrách. Od 9 hodiny ranních probíhal závod v plavání a skocích do vody, závod v šermu a ve střelbě. Dalším závodem byl rytířský šerm, který se odehrával v Pražském Sokole. I ostatní závody probíhaly na vykázaných stanovištích. Závod ve střelbě probíhal na vojenské střelnici v Kobylisích a závod v plavání, na vojenské plovárně pod Letnou.

Tyto hry se ale netěšily moc velké pozornosti závodníků a diváků, tak jak by zasluhovaly.⁹⁵

Mimořádný valný sjezd Č. O. S.

V rámci sletu se také uskutečnil VI. mimořádný valný sjezd, konal se ráno od 9 hodin přímo na sletišti. Neboť v důsledku mohutného rozvoje sokolstva, mělo podle dosavadních stanov oprávnění k účasti přes 2100 zástupců jednot. Sjezd se usnesl na změně jména z dosavadní České obce sokolské na Československou obec sokolskou a zvýšení počtu členů pro zastoupení na valném sjezdu z dosavadních 200 členů na 1000 členů.⁹⁶

Vidov dan na Žofíně

Dopoledne v 10 hodin se konala a ve velkém sále na Žofíně sokolská Vidovdanská akademie. Akademii zahájil předseda pražské Jugoslávie PHC, František Kozák, načež MUC. B. Konstantinov vyložil význam Vidovdanské památky, Kosovských hrdinů z roku 1389 a památky sarajevských mstítelů – mučedníků, kteří v roce 1914 dali signál k světové válce a k osvobození světa. Také zde bylo vzpomenuto našich vzájemných vztahů a toho, že sarajevští mučedníci odpočinuli věčným snem v bratrské české zemi.

V rámci akademie vystoupili Jihoslovanští sokolové s prostnými, která představovala boj za osvobození i sjednocení jihoslovanských bratří.

⁹⁵ SÝKORA, O., *Závody*, In: Památník VII. Všesokolského sletu v Praze 1920, Praha, 1923, Nakladatelství a knihkupectví Československé obce sokolské v Praze, s. 215.

⁹⁶ WALDAUF, J., *Sokol, malé dějiny velké myšlenky*, Luhačovice, 2007, nakladatelství atelier IM Luhačovice, s. 48.

Cvičení zanechalo hluboký dojem v myslích diváků, mezi kterými byla nejen celá jihoslovanská kolonie, ale i početné české obecnstvo a také sletový hosté.⁹⁷

Vystoupení Československé branné moci

Po veřejném cvičení členstva se odpoledne v 3 hodiny představilo naše vojsko, bylo to vystoupení československé branné moci. Hned v prvních návrzích pořadu sletu se vyskytly náměty na vystoupení československého vojska. Jelikož v řadách legií byli páteří sokolové a sokolské myšlenky, bylo naprostou nutností předvést vojsko na VII. všesokolském sletu. Slet bez této účasti, by nebyl celým sletem. Proto byl v listopadu roku 1919 zaslán návrh ministerstvu národní obrany na účast československého vojska na VII. všesokolském sletu. Generálnímu inspektorátu československého vojska poslal dopis tehdejší okřskový a posádkový velitel v Brně podplukovník Malý, ve kterém stálo:

„Sokolstvo, tato důležitá složka československého národa pořádá roku 1920 všesokolský slet v Praze. Od státního převratu roku 1918, kterého se Sokolstvo tak význačným způsobem zúčastnilo, máme samostatný stát a svojí národní armádu. Sokolstvo položilo svojí obětavou, výchovnou a vytrvalou národní prací první základní kameny k vybudování československé ozbrojené moci, která musí zůstat se Sokolstvem stále v nejužším styku. Z toho důvodu navrhuji, aby se československá armáda zúčastnila vždy činně každého všesokolského sletu v Československé republice.“

Na 5. února roku 1920 byla svolána porada všech složek ministerstva národní obrany, na které bylo schváleno vystoupení československé armády o VII. všesokolském sletu a to ve dvou se střídajících částech. V částech tělocvičné a vojenské. Tělocvičná část obsahovala:

1. Cvičení prostná, čtyři oddíly, vypracované oddělením pro tělesnou výchovu M. N. O.
2. Cvičení družstev jak na náradí, tak i v prostném tělocviku.
3. Vystoupení posádek ve zvláštním cvičení (skupiny, cvičení s náradím apod.).
4. Závody v běhu na 100, 400 a 500 metrů, v běhu rozestavném, v chůzi na 5 km a ve vrhu granátem.

⁹⁷PÁTA, J., *Jihoslované na VII. všesokolském sletu v Praze*, In: Památník VII. Vsesokolského sletu v Praze 1920, Praha, 1923, Nakladatelství a knihkupectví Československé obce sokolské v Praze, s. 238.

Vojenská část obsahovala:

1. Vystoupení posádek v ukázkách ranního tělocviku – „půlhodinek“.
2. Boj bodákem.
3. Cvičení s puškou.
4. Cvičení vzorného Milovického praporu.

Prvé zprávy slibovaly nečekanou účast z řad armády, avšak právě oznámená demobilizace a dovolené a jiné příčiny značně snížily počet ohlášených ke společným cvičením. Přes všechny potíže byl počet přihlášených ke společným cvičením prostných, cvičením s puškou, ke zvláštnímu vystoupení a k závodům nakonec přes 2500 mužů z řad pěchoty, jízdy i dělostřelectva. Na VII. všesokolském sletu Československé vojsko vystoupilo několikrát. Poprvé to bylo 29. června.

Hudbu ke cvičením prostným složil kapelník Josef Horák a ke cvičení s puškami byly vybrány k jednotlivým oddílům skladby z V. a VI. sletu. Při společných cvičení prostných cvičili všichni v úboru, který tvořily černé šněrovací boty, spodky a ovinky barvy khaky a bílá košile u krku mírně rozhalená a s rukávy do poloviny paží vysoukanými. Při závodech byl povolen úbor atletický. Na závod v chůzi byla stanovena lehká výstroj a výzbroj (puška, řemen se sumkami a chlebník), ovšem vzorný prapor cvičil v plné polní výstroji a výzbroji.

Přesně ve stanovenou dobu, ve 3 hodiny odpoledne, hned po zaznění národních hymen, které hudba hrála při příjezdu prezidenta T. G. Masaryka, nastoupilo vojsko v osmnáctistupech k prostným cvičením. Pochod v řadách byl velice působivý. Cvičení bylo na ploše rozděleno do čtyř oddílů, nejlépe cvičil druhý oddíl, kde se velmi dobře uplatnil značený vrh granátem. Barevně byl nejlepší čtvrtý oddíl, kde změny výšek spojené s obraty poskytl častou změnu barvy.

Po provedených prostných vystřídal cvičence 315 vojáků Milovické školy, kteří v polní výzbroji nastoupili k šermu bodákem. Cvičení sestavil a vedl poručík František Černý. Cvičilo se bez hudebního doprovodu. Celek ukazoval postup při cvičení s bodákem. V prvním oddíle to byly cviky podobné cvičení s tyčí, spouštění, krčení a trčení i přehazování pušky před prsy či nad hlavou. Ve druhém oddíle byl značen útok a obrana, spojená s přibližováním a oddalováním od protivníka. Třetí a čtvrtý oddíl byl ukázkou sestav útoku i obrany dvojic. Přesné nacvičené cviky, nezvyklý doprovod

zařinčením pušky buď při rychlém úchopu, nebo při spuštění na zem vyvolávaly častý i hlučný potlesk.

Po vystoupení Milovické školy následovala ukázka nářadového cvičení na hrazdě, bradlech, koni na šíř i kruzích. Téměř současně s touto ukázkou začaly pod vedením kapitána br. O. Vojtíška závody v běhu na 100, 400 a 500 metrů.

Cvičení na nářadí bylo ukázkou výcviku od počátku až k vrcholovým cvikům. Velké pozornosti se těšil závod ve vrhu granátem do dálky, s tímto závodem byl odstartován závod v chůzi ve hlídkové zbroji na pět kilometrů, jelikož vyžadoval více času. Závodu se zúčastnilo 12 vojáků i důstojníků různých zbraní, z nichž závod dokončilo 7. Tento závod byl jedním z nejvýznamnějších bodů pořadu, obecnostvo povzbuzovalo závodníky voláním a potleskem. Mezi závodem nastoupilo 360 vojáků ke cvičení s puškou, tato cvičení byla vypravená podle cviků naší armády o tělocvičných slavnostech v Římě. Cvičení vyžadovala nejen síly, ale i vytrvalosti a obratnosti, z toho důvodu byl i velmi malý počet cvičenců.

Předposledním bodem pořadu bylo zvláštní vystoupení posádek, zde poprvé byly předvedeny veřejnosti ukázky nového směru tělesné výchovy v československém vojsku. Ukázkou byly takzvané „půlhodinky“, každodenní vojínovo zaměstnání začíná totiž půlhodinovým cvičením, v němž se střídá běh, skok, vrh, úpoly, hry a různosti. Některé z posádek volily ukázky her, jiné opět společná cvičení. Největšího úspěchu se těšily brněnské posádky.

Čistě vojenského vystoupení bylo cvičení vzorného Milovického praporu, kterému velel major Konipásek. Prapor před svým cvičením nejdříve pozdravil pana prezidenta v loži a jeho pozdrav byl vřele opětován celým shromážděním. Pak již následovaly ukázky pořadových cvičení a ukázky změn útvarů, ty byly odměňovány obecnostvem bouřlivým potleskem.

Vystoupení československého vojska bylo ukončeno defilé všech jeho účastníků pod prezidentskou tribunou, kde vojáci při průchodu zrakem sledovali svého nejvyššího velitele, prezidenta republiky.

Účast vojska na sletu byla kladně posuzována, každý kdo byl přítomen krásnému vojenskému dni, viděl jak lid má rád své vojáky, jak je vítal a zdravil.⁹⁸

Večer v 8 hodin se konala v Obecním domě v Praze přátelská beseda Společnosti slovanské vzájemnosti, které se zúčastnila lužickosrbská výprava, Jihoslované – zástupci sjednoceného srbochorvatského Sokolstva, které hned po převratu vytvořilo jednotný Sokolský Svaz Srbů, Chorvatů a Slovinců.⁹⁹

⁹⁸HAVEL, B., *Vystoupení československé branné moci*, In: Památník VII. Všesokolského slet v Praze 1920, Praha, 1923, Nakladatelství a knihkupectví Československé obce sokolské v Praze, s. 257.

⁹⁹NA Praha, fond ČOS, karton č.773, *Pořad VII. sletu všesokolského v Praze 1920*.

5. Po sletu

Od dubna do září se konaly letní olympijské hry v Antverpách. Mužstvo sokolů bylo vysláno na olympiádu, aby Československo reprezentovalo v gymnastice. Jeho úspěšné vystoupení v Antverpách očekávala celá československá veřejnost. Závěrečnou přípravu sokolského olympijského družstva sledovalo na Letné 50 000 diváků. President Masaryk věnoval pro vítěze gymnastické olympijské soutěže družstev, ve které sokolové startovali, putovní cenu.

Krátký čas na přípravu gymnastické soutěže, vyřazení Němců – čelních představitelů evropského nářadového tělocviku z olympiády, spolu převažujícím vlivem švédské gymnastiky, přetrvávajícím od stockholmské olympiády v roce 1912, vedly v Antverpách k chaotickému modelu soutěže. Výsledky neodpovídaly skutečné výkonnosti zúčastněných družstev. Sokolové se jako zastánci všestrannosti a společenských cvičení nezúčastnili víceboje jednotlivců a spoléhali na soutěž družstev. Navíc tvrdili, že pro přípravu na závod jednotlivců nezbyl kvůli VII. všesokolskému sletu čas. Pochopitelně se nezúčastnili cvičení ve švédském tělocviku, ale soutěže družstev v „evropském systému“. O vítězství rozhodoval absolutní počet bodů. Sokolští činovníci však přehlédli, nebo byli špatně informováni, že na rozdíl od soutěže ve švédské gymnastice je v „evropských cvičení“ bodováno 24 závodníků. Sokolové postavili pouze šestnáctičlenné družstvo a proto, ač cvičili nejlépe, obsadili až čtvrté místo. Výkon sokolů však ocenili soupeři, přítomní odborníci i tisk.¹⁰⁰

Finanční výtěžek z VII. všesokolského sletu byl určen pro nákup a vybudování sokolského ústředí – Tyršova domu v Praze. Československá obec sokolská koupila od pražské obce Michnův palác, který byl v roce 1925 slavnostně odevzdán sokolským účelům.¹⁰¹

¹⁰⁰ HAVRÁNKOVÁ a kol., Antverpy 1920: Poprvé pod Česko-slovenskou vlajkou, In: *Český Olympismus*, Praha, 1999, Olympia, s. 39.

¹⁰¹ FIKAR, A., *O Sokole a sokolství*, Praha, 1947, nakladatelství ČOS, s. 34.

6. Doslov

Jak hodnotit VII. všesokolský slet? Jeho uspořádání tak brzy po válce bylo opravdu odvážným činem, ale výsledek nakonec předčil všechna očekávání. Slet byl opět krokem vpřed ve svém rozsahu i náplni, jak tělocvičné, kulturní i společenské. Prokázal, že sokolstvo bylo a je nedílnou součástí našeho života a stal se manifestačním stvrzením vítězství jeho buditelského úsilí.¹⁰²

Tento slet také podpořil velký nárůst členstva, přispělo k tomu mnoho událostí. Především národní hrdost a čerstvě nabytá svoboda. Přispěl k tomu i prezident T. G. Masaryk, který byl sám velkým příznivcem Sokola. Tehdy prohlásil:

Sokolovat! Já sám sokoluju, začal jsem sokolovat od 13. roku, buď v Sokole nebo doma. Když vstanu ráno, tož vlezu do studené vody, vykoupu se a pak sokoluju – protná.

Proto skoro každý chtěl být Sokolem a heslo, které se mnohokrát zmiňovalo „Co Čech, to Sokol!“, se stávalo realitou.¹⁰³

Tento slet byl posledním, který se konal na Letenské pláni. Následující slet se konal již na novém stadionu na petřínském ostrohu bělohorské pláně, na Strahově. VII. slet ukázal světový význam těchto sokolských přehlídek, které se konaly každých 6 let.¹⁰⁴

¹⁰² KOZÁKOVÁ, Z., *Sokolské slety 1882-1948*, Praha, 1994, Orbis, s. 27.

¹⁰³ KOZÁKOVÁ, Z., *Praha, pohyb, Sokol*, Praha, 1998, Nakladatelství ČOS, s. 27.

¹⁰⁴ WALDAUF, J., *Sokol, malé dějiny velké myšlenky*, Luhačovice, 2007, nakladatelství atelier IM Luhačovice, s. 35.

7. Závěr

V této práci jsem se snažil co nejvíce přiblížit přípravu a samotný VII. všesokolský slet, který probíhal v Praze, krátce po skončení 1. světové války a vyhlášení samostatného Československého státu. Po prostudování pramenů, které jsem měl k dispozici, jsem došel k několika závěrům (zjištěním).

1. Tento slet, se oproti předešlým sletům, které se nesly především v odbojném duchu a měly roznítit vzdorné myšlenky, lišil tím, že Sokolové poprvé reagují na současnou událost, kterou bylo osvobození a vznik samostatného státu. Proto bylo osvobození ústředním tématem, na kterém se Sokolové aktivně podíleli. Ihned po osvobození a vzniku samostatného státu, ožila v řadách Sokolů myšlenka, uspořádat slet. Slet, který již nebude pod nadvládou Rakouska a projeví se v něm naplno ideály slovanského národa. Proto, přípravy na slet začaly již 7. ledna roku 1919.

2. Přípravy i samotný slet dokázal v tak neutěšené době, která panovala, celý národ stmelit, nadchnout a zapojit ho do cvičení. V celém státě, v jednotlivých jednotách probíhaly nácviky sestav a vybírali se závodníci, kteří budou reprezentovat svoje jednoty v na sletu. Bylo mnoho, těch kteří se na slet připravovali, a při tom věděli, že se sletu v Praze nezúčastní a i přesto se ve svých jednotách zapojili do nácviků sestav a tam společně zažívali atmosféru a nadšení ze svobody a samostatnosti československého státu.

3. Slet měl velmi bohatý program, trval celý červen a byl rozvržen do čtyř víkendů v důsledku většího počtu účastníků. Na sletu, vystoupilo hned několik kategorií, které měly své vystoupení poprvé samostatně. 6. června vystoupilo samostatně žactvo obecných, měšťanských a středních škol. Tento den byl vyhlášen jako Den školní mládeže a zúčastnilo se ho 4200 dívek a chlapců a 3000 žáků měšťanských škol. Premiéru měl první samostatný slet dorostu, který měl také svůj průvod a kterému patřil třetí víkend. 20. a 21. červen byly dny sokolského dorostu. Samotné dny sletové probíhaly od 27. až do 30. června, kde cvičilo 28 000 mužů a 22 000 žen. Při VII. sletu se pokračovalo i tradici sokolských závodů jednotlivců a družstev. Prvně na tomto sletu závodily i ženy a vystoupila i nová Československá armáda, která měla obrovský ohlas

v publiku. Další novinkou na tomto sletu byl závod v ideových znalostech. Dohromady během VII. všesokolského sletu vystoupilo 95 000 cvičenců a průvodem Prahou prošlo 77 000 sokolů. O slet byl po divácké stránce veliký zájem, sletová cvičení a závody vidělo přes 500 000 diváků. Počtem účastníků, tento slet předstihl více než dvojnásobně předchozí slet z roku 1912. Vrcholem sletu, jako u předešlých sletů, byla sletová scéna, která znázorňovala stavbu sochy Svobody, ta měla symbolizovat vznik nového státu a jeho boj za demokratickou střední Evropu. Je potřeba také zmínit, že sletu věnoval velkou pozornost i prezident republiky T. G. Masaryk, který z Pražského hradu na letenský stadion, přijížděl na koni Hektorovi, shlédnout sletová cvičení.

4. Dle ohlasů během sletu i po jeho skončení, ve světě i v republice, se tento slet povedl a ukázal, jak silnou byla myšlenka sokolská, která strhla celý národ a pomohla tak krátce po 1. světové válce zorganizovat a uspořádat tuto slavnost a přenést se přes všechna úskalí, které zužovaly republiku. První československý slet i přes poválečné potíže nakonec předčil všechna očekávání a byl důležitým mezníkem v životě Sokolstva i celého československého národa. Účast zahraničních hostů nebyla vzhledem k poválečným hospodářským a dopravním poměrům početně tak veliká, jako při VI. všesokolském sletu. Byly zde totiž překážky politické, jako důsledek 1. světové války. V této době byla činnost Sokola, jak po tělocvičné, tak politické chápána, jako důležitý prvek ve společnosti, která pomáhala formovat společnost v novém státě.

4. Závěrem, lze konstatovat, že málokterá organizace sehrála v našich novodobých dějinách, tak významnou úlohu jako Sokol. Jeho tradice přežila útlak ze strany fašismu i komunistického režimu a v letošním roce oslaví 150 let od svého vzniku, který oslaví dalším všesokolským sletem, v pořadí již XV. Sokol se dokázal přizpůsobit dnešním trendům a nabízí moderní sporty, jako jsou například florbal, sportovní rokenrol, skoky na trampolíně, jóga, základy asijských bojových umění, aj. a tím získal pozornost nové generace, která pokračuje v Tyršově myšlence. Č. O. S. je v České republice čtvrtým nejpočetnějším občanským sdružením, jehož téměř 190 000 členů se dobrovolně věnuje sportům, pohybovým aktivitám v oddílech sokolské všestrannosti a kulturní činnosti, především ve folklórních a loutkářských souborech.¹⁰⁵

¹⁰⁵ <http://www.sokol-cos.cz/COS/testwww.nsf/pages/sport-pro-vsechny-8EEC>, 20. 3. 2012

8. Seznam pramenů a literatury:

I. Prameny

Národní archiv, fond Československá obec sokolská/č. kartonu 773 - 775 a 782 - 784

Archiv Hlavního města Prahy, fond Presidium rady a magistrátu.

Armádní muzeum Žižkov – stálá expozice, Vznik republiky.

II. Tisk a periodika

ČÍŽEK, L., *časopis Stavitel*, Praha, květen - červen 1920

Lidové noviny, novinový výstřižek z r. 1920.

NOVOTNÝ, J., *Sokol v životě národa*, Praha: 1990, příloha deníku Svobodné slovo, vydavatelství Československé strany socialistické.

SKARLANTOVÁ, J., *Lví silou, vzletem sokolím*, In: časopis Naše rodina, ročník 35, číslo 12.

Sokolské Besedy, ročník XIII, číslo 6-8, r. 1920.

Program VII. všesokolského sletu v Praze roku 1920.

III. Literatura

EMMERT, F., *1918: Vznik ČSR, Vznik Československých legií*, Praha: 2008, nakladatelství Computer Press. ISBN 978-80-251-2283-9

DOLANSKÝ a spol., *Sto deset let Sokola*, Praha: 1973, Olympia.

FIKAR, A., *O Sokole a sokolství*, Praha: 1947, nakladatelství Československé obce sokolské v Praze.

HAVLÍČEK, V., *Sokolstvo, jeho myšlenka, organisace a vývoj*, Praha: 1948, nakladatelství Československé obce sokolské v Praze.

HAVLÍČEK, V., *Sokolské slety*, Praha: 1948, Sfinx.

HAVRÁNKOVÁ a kol., *Český Olympismus*, Praha: 1999, Olympia. ISBN 80-7033-579-3

KOZÁKOVÁ, Z., *Praha, pohyb, Sokol*, Praha, 1998, Nakladatelství ČOS.

KOZÁKOVÁ, Z., *Sokolské slety 1882-1948*, Praha: 1994, Orbis. ISBN 80-235-0029-5

WAIC, M., *Češi a Němci ve světě tělovýchovy a sportu*, Praha: 2004, Karolinum. ISBN 80-246-0768-9

WALDAUF, J., *Sokol, malé dějiny velké myšlenky*, Luhačovice: 2007 nakladatelství atelier IM Luhačovice. ISBN 978-80-85948-67-7

Památník VII. Všesokolského sletu v Praze 1920, Praha: 1923, Nakladatelství a knihkupectví Československé obce sokolské v Praze.

IV. Internetové odkazy

Přehled sokolských sletů 1882 – 2000. Dostupné na WWW:
www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=txt&id=8330. [Cit. 2012-02-11].

Vlasti služ, tělo tuž. Dostupné na WWW:
www.ceskatelevize.cz/ct24/exkluzivne-na-ct24/osobnosti-na-ct24/105161-vlasti-sluz-telo-tuz. [Cit. 2012-02-20].

Miroslav Tyrš. Dostupné na WWW:
www.quido.cz/osobnosti/tyrs.htm. [Cit. 2011-11-06].

Mikroskop, Domácí učitel. Dostupné na WWW:
<http://pamet-dv.sweb.cz/podlipny2.htm>. [Cit. 2012-02-14].

TJ. Sokol Lomnice nad Popelkou, 140 let ženského tělocviku. Dostupné na WWW:
http://www.sokollomnice.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=248&Itemid=45. [Cit. 2012-02-15].

Česká obec Sokolská, Činnosti. Dostupné na WWW:
<http://www.sokol-cos.cz/COS/testwww.nsf/pages/sport-pro-vsechny-8EEC>. [Cit. 2012-03-20].

Zakladatel Sokola. Dostupné na WWW:
www.sokol-strasnice.cz/index.asp?menu=800. [Cit. 2011-11-06].

Tělocvičná jednota Sokol Pankrác, Sokolstvo v historii národa. Dostupné na WWW:
www.sokolpankrac.cz/?p=p_15&sName=Z-historie-sokolskeho-hnuti. [Cit. 2012-01-19].

Teorie tělesné výchovy a sportu, Pohybové hry v hodinách atletiky. Dostupné na WWW:
<http://telesna-vychova.studentske.eu/2008/03/pohybov-hry-v-hodinach-atletiky.html>. [Cit. 2012-02-01].

Sokolská župa Dr. Jindry Vaníčka, Sokolské osobnosti spjaté s Brnem. Dostupné na WWW:
www.vanickovazupa.cz. [Cit. 2012-01-16].

Sokol (Spolek), Historie. Dostupné na WWW:
www.Wikipedia.cz. [Cit. 2011-11-06].

Ottův slovník naučný. Dostupné na WWW:
<http://leccos.com/index.php/clanky/hanusova-klemana>. [Cit. 2012-02-14].

Encyklopedie, Žofie Podlipská. Dostupné na WWW:
http://wiki.csaf.cz/encyklopedie:zofie_podlipska. [Cit. 2012-02-14].

9. Seznam příloh:

1. Fotografie Miroslava Tyrše a Jindřicha Fügnera
2. Fotografie Josefa Scheinera, předsedy ČOS
3. Memorandum presidenta Československé republiky T. G. Masaryka ze dne 9. prosince 1920
4. Plánek sletiště na Letné
5. Stavba sletiště na Letenské pláni
6. Pořad VII. všesokolského sletu v Praze v roce 1920
7. Plánek průvodu Prahou
8. Diplom pro závodníky a závodnice od Karla Špillara
9. Putovní cena pro vítězné družstvo - Lützovův štít
10. Plakát k VII. všesokolskému sletu v Praze v roce 1920
11. Odznaky VII. všesokolského sletu v roce 1920
12. Vstupenka na VII. všesokolský slet a vstupenka na tribunu na Staroměstském náměstí k holdu Sokolstva hlavnímu městu Praze (primátora Karla Baxy)
13. Přihláška k VII. všesokolskému sletu
14. Fotografie z výstavy v Umělecko-průmyslovém paláci v Praze
15. Fotografie - Hold sokolstva Praze - průvod
16. Fotografie Stavba sochy Svobody - Sletová scéna
17. Fotografie z veřejného cvičení žáků a žákyň
18. Fotografie ze sletových cvičení

Příloha č. 1

Miroslav Tyrš

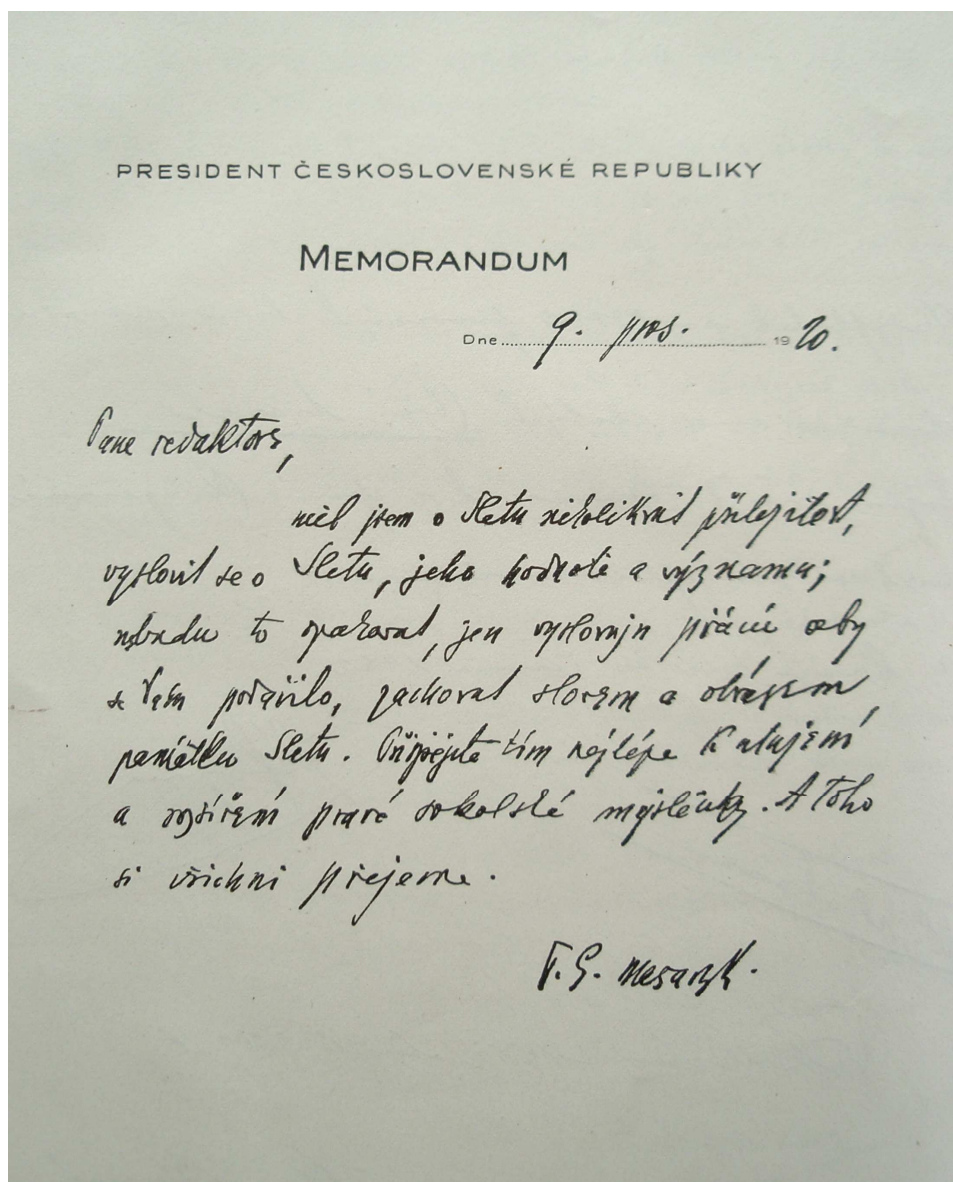

Jindřich Fügner

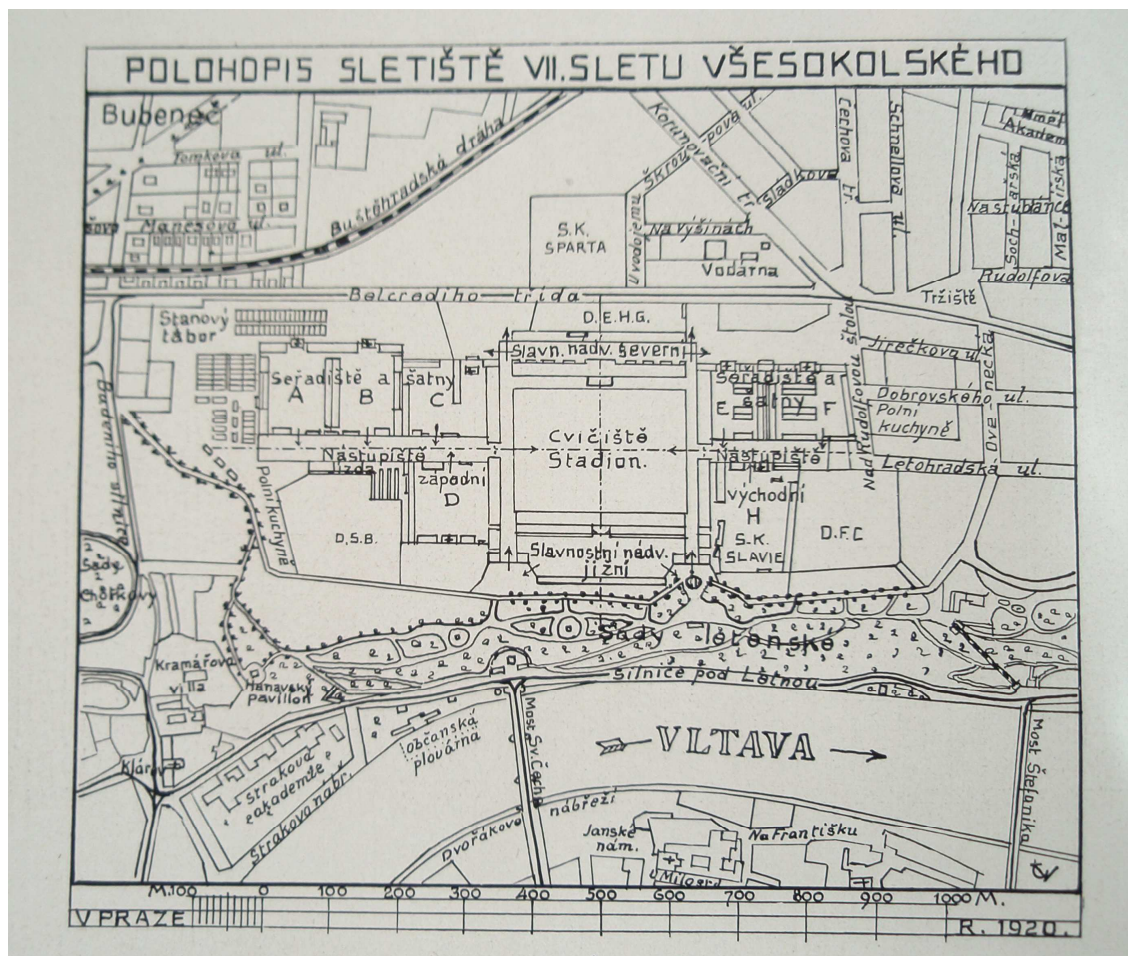
Příloha č. 2

Dr. Josef Eugen Scheiner

Memorandum presidenta Československé republiky T. G. Masaryka ze dne
9. prosince 1920

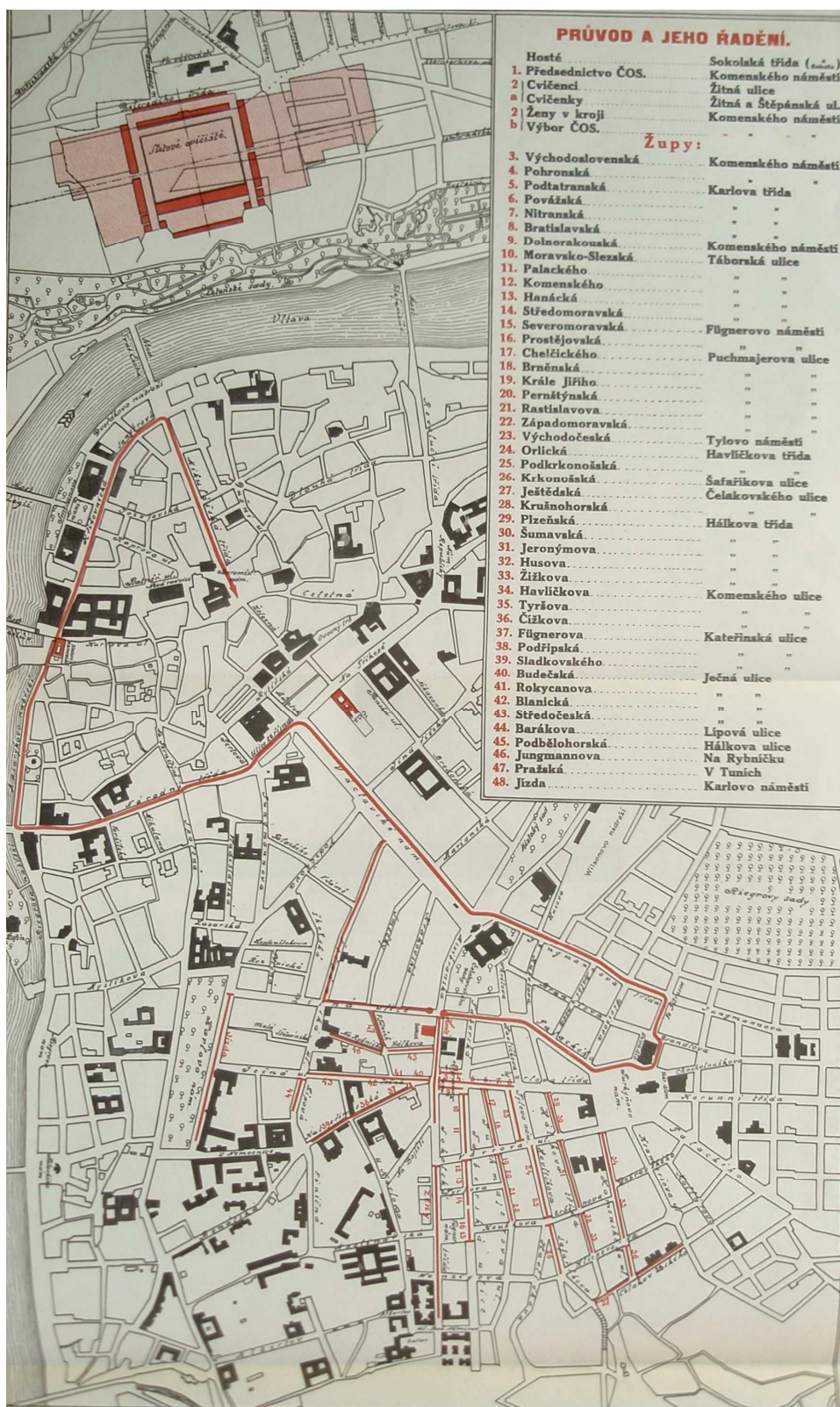

Plánek sletiště na Letné

Příloha č. 5

Stavba sletišť na Letenské pláni

Plánek průvodu Prahou

Diplom pro závodníky a závodnice od Karla Špillara

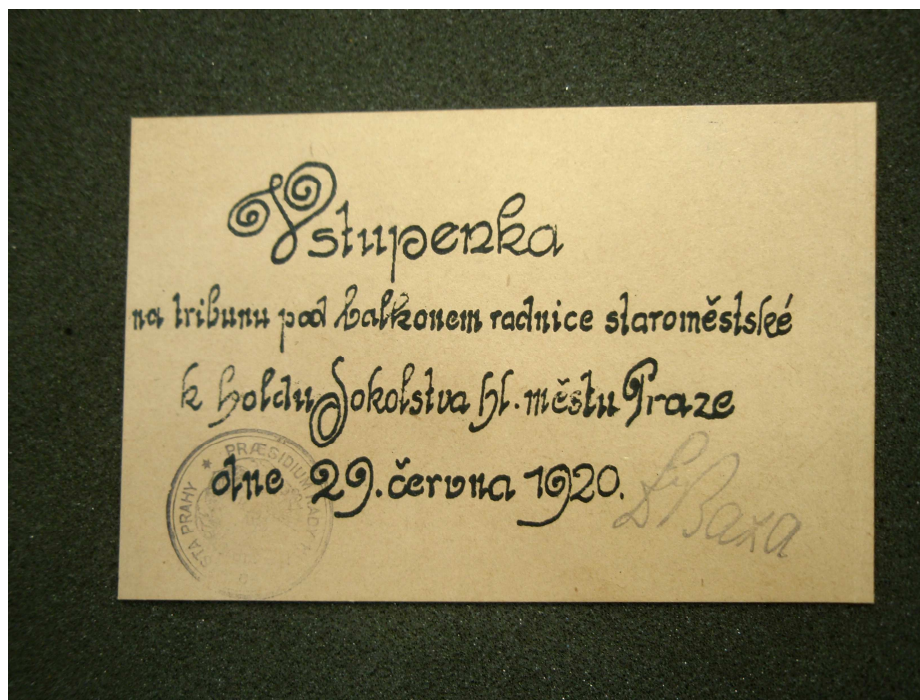
Putovní cena pro vítězné družstvo, Lützovův štít od Jaroslava Brůhy

Plakát k VII. všesokolskému sletu v Praze v roce 1920

Odznaky VII. všesokolského sletu v roce 1920

Vstupenka na VII. všesokolský slet a vstupenka na tribunu na Staroměstském náměstí k holdu Sokolstva hlavnímu městu Praze (primátora Karla Baxy)

Přihlášky buďtež dvojmo ve všech částech úplně zodpověděny, podpisy činnovníků i razítkem jednoty opatřeny a nejdéle do 20. dubna župě zpět zaslány. Jen přihlášky došlé prostřednictvím župy budou uznány.

Přihláška k VII. sletu v r. 1920.

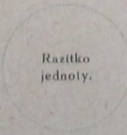
Jednota Sokol v _____ Župa _____

přesné udání poslední pošty: _____

K VII. sletu všesokolskému v Praze r. 1920 přihlašujeme na jisto:

a) dorostenců		b) mužů		
cvičících		cvičících		necvičících
v kroji	v občanském obleku	v kroji	v obč. obleku	v kroji

c) dorostenek		d) žen		
cvičících		cvičících		necvičících
v kroji	v obč. obleku	v kroji	v obč. obleku	v kroji

Razítko jednoty.

.....

starosta.

.....

náčelník

.....

náčelnice.

.....

jednatel.

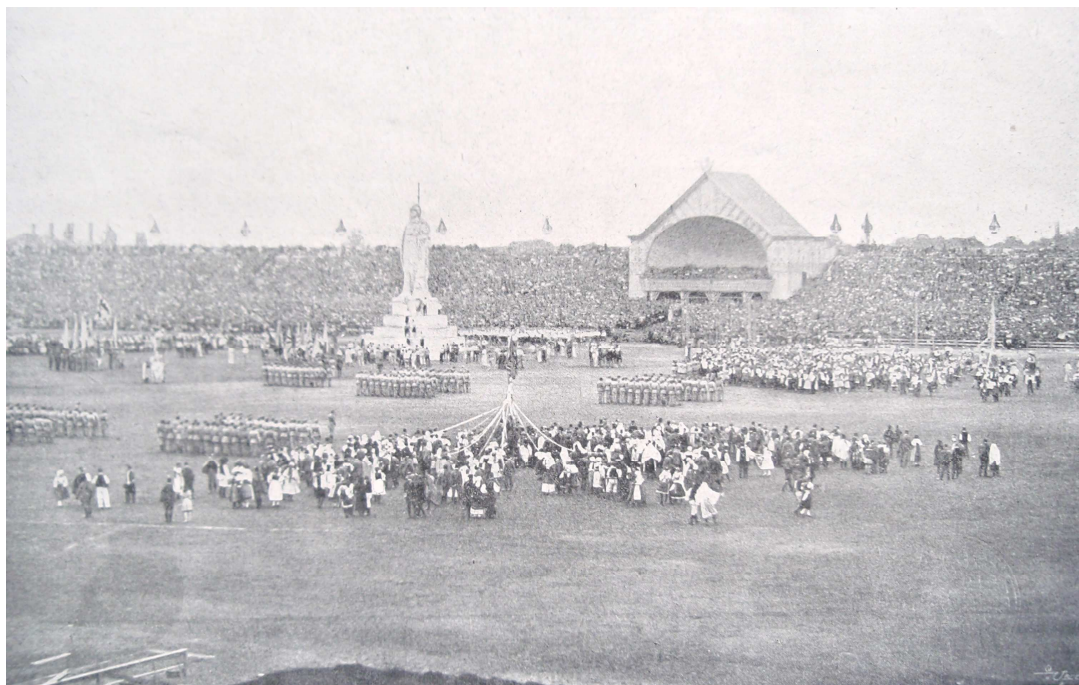
Přihláška k VII. všesokolskému sletu

Fotografie z výstavy v Umělecko-průmyslovém paláci v Praze

Hold sokolstva Praze – průvod

Sletová scéna – Stavba sochy Svobody

Příloha č. 17

Fotografie z veřejného cvičení žáků a žákyň

Fotografie ze sletových cvičení